

AKATALPA

Ağustos 2011 - Sayı 140

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Yücel ULU

Hayati BAKİ

YOUTUBE'DAN YAĞMURLU BİR KLİP

.....

Kibriti çaktın
ve uzattın yüzümün
karanlık kısımlarına doğru..

Kim demişti her yüz
aslında bir mektuptur diye

her yer birden,
yanan mektuplardan
bir bahçe oluyor

.....

Sen ki her gün internetten
ilgisiz mesajlar atıyorsun
romantik şarkıları seviyorsun youtube'da
Mynet'te bu günkü yıldız falında
hastalanacağım mı yazıyor
hemen telaşlanıp merak ediyorsun
ama işte sadece merak ediyorsun

Kilitli kalmış bazı evlerin
kapılarında hâlâ sıkışmış mektuplar var
mektupların içinde yağmurlar..

ve herkes sevdiği şeye aitse okuduğunda
sevdiği şeye yağar yağmurlar

İzzet Avustralya'da, Peker İzmir'de
Nilgün kimbilir nerede..
Ben Bursada Bursa'yla kaldım

Cöntürk'ün mektuplarından bahsediyoruz günlerdir
O ise açık kalmış bir kapının önünde
durmaksızın konuşuyor
yağmurda kendi hayaliyle

OPUS OPERASYON

söz kifayetsiz; müzik hayatsız: muhteris
ve çılgın burada caligula: atlar çaresiz
dağda, bozkırda susuz; rüzgâr hıştırsız
hava kurşun gibi ağır: sessiz ağırlıklar
var sessizliğimizde: korku, eşikte
bekliyor ritimsiz soluğuyla seher
vakti mikro(p) kokuşmuşluğu, kalp
azan parayı, borsayı, mafyoz bozuntusu
bushitleri: boşluğun fizikî muktediri baş
aygıt tutuk ve sureta tevil götürmez zırva:
viyola, keman, viyolonsel tuhafılık
içinde piyano: chopin, franz list, fazıl say:
çirkef her şey: taşlar damgasız, ağaçsız
orman, denizler susuz: nutkum nutuksuz
usum yorgun gecemüziğim: yalağuz
kopuz, şamansız kamsız magnum:
gam içinde kalbim, gözlerim, ah
ellerim zavallı!: kovuldum bahçadan
bağdan; tutukluyum yurdumda kunt
ülkemde umunçsuz durakaldım, durma
gaflet içre hatta ihanet: muhannete muhtaç
kimesneyim: hiç kimse, kimse!: siz,
eyvah!: uğultular, hırıltılar, boğuntular,
yükselen karaoke,

geldi geçti benim ömrüm: ömrüm, kadrini bilmedi.--

Necati Albayrak, Hüseyin Alemdar, İshak Altundağ, Suat Kemal Angı, Gökhan Arslan, Mithat Aslan, Nihat Ateş, Sevil Avşar, Özer Aykut, Hayati Baki, Alper Beşe, Tolga Boğaçhan, Yılmaz Bozan, Taner Cindoruk, Ünsal Çankaya, Ersun Çıplak, Ramis Dara, Rasim Demirtaş, Erdiñ Dinçer, Oresay Özgür Doğan, Pınar Doğu, Gültekin Emre, Ersan Erçelik, Altay Ömer Erdoğan, Özgün Ergen, Mehmet Erikli, Seda Eriş, Alp Ertan, Mehmet Gökyayla, Kemal Gündüzalp, Sarya Helen, Adil İzci, Ozan Kaçar, M. Sinan Karadeniz, Abbas Karakaya, Emin Kaya, Özge Kocatürk, Nevzat Konşer, Volkan Odabaş, İbrahim Oluklu, Mine Ömer, Seyhan Özdamar, Mert Özel, Acem Özler, Mustafa Burak Sezer, Enver Topaloğlu, Can H. Türker, Ozan Can Türkmen, Yücel Ulu, İlayda Vurdum, Betül Yegül, Ayhan Emir Yolcu, Ahmet Yılmaz.

ŞİİRSEL KÖTÜLÜK EGOSU

Oresay Özgür DOĞAN

-siz, iyinin saf ve tutkulu büyük yalnızı; sizi, ışığa tutacağız ve yıkayacağız aşkın insan ırmağında-

Bakın kardeşim eninde sonunda her tutku, bel vermiş tahta bir çerçevenin içinde kördüğümüne durur. Hem büyüdü özneye ulaşma yolculuğunda öteye tutunan kimliğe giydirilen deli gömleğinin terzisi, Kaf Dağı'nın arkasındaki yitik kitada oturur.

Yeri gelmişken önemli bir noktaya dikkatinizi çekmek isterim: Evrenin tuvalini beyaz fırça darbeleriyle kara bir bataklığa çevirene direnen her şiir, en az bir cinayete meyillidir. Herkes korkmalıdır uçayaklı şövalyeden.

Kendinize gelin bayım, bir övgü tabağında gülümseyen karşılıklı ziyaretler hediyesi değildir sözcüklerim. Sonra, o kentlerin ruhuna sinmiş eski zamanlar sevgilerini de yüzüme sürmeyin. Bırakın orada kalsınlar, yani kendi zamanlarında. Duygudaş boşluğunuza barış çubuğu değildir o sevgiler, değil mi? Lütfen bana öyle bakmayın!

Şu ölüm de olmasa ve ayrılık, kimsenin kimseye eski bir kent zamanı sevgisi anımsatacağı veya hediye edeceği yok.

Hem söyler misiniz; siz aslında en çok kimi sevdiniz? En çok kimi bir başına bıraktınız?

Şair, "İçi narlı o şehir-i Granada" yı şiirine aşkın ve tutkunun dünya dizesi yaptığında, en çok kimi yarım bıraktınız?

Düşündünüz mü sevgili kardeşim, düşündünüz mü? Şu yozlaşma günlerinde...

Yani hep sonrası iyilik ve güzellik midir? Bir aşk biter mi direnmeden? Ey (soysuz) şiir ve (soylu) şair, çirkin bir yeryüzü neden gelip oturur yüreğine?

Ah bayım, algınıza anlamlar ekin! Zor yollardan geçiyoruz. Bilmelerin aceleciliği ve hercai menekşesi gitgide arsızlaşıyor donanımlı akşamlarınızda.

Bugün sizinle İyi üzerine konuşmak isteyip, istemediğimi de bilmiyorum. Ama İyi çıplaktır. Siz, İyi'nin canlı ve çok önemli bir şahsiyet olduğunu söylüyorsunuz. Ve sevgilerin üzerine düşünce ektiğini... Sonra İyi'nin yaşantılar rahlesinde yeşerdiğini...

Şimdi ise allanıp, pullanarak hayat ve bilgi ağacının salıncağında sallandığımı müjdeliyorsunuz. İlgiler, serin bir rüzgâr gibi tenleri okşadığında, İyi'nin nitelikli okuyucunun tarifini deftere yazdırdığımı söylüyorsunuz.

Siz kardeşim, siz, İyi'nin arkadaşı olmakla övünebilirsiniz. Bir zaafı ustasının alınganlığının ve vazgeçilmezliğinin bahçesinde, o okunmuş biçimler yazgısı seçkinler dolaşımını gözümün içine sokabilirsiniz.

Elbette İyi, her şeyi hak eden mutsuzdur ve egemen. İyi, eleştiride sınır tanımazdır. Size inanabilirim. Ama bu durumu, aklımın geyşasına nasıl anlatacaksınız? Orada irkilen bir salyangozu, bir çılgın didişmeyi nasıl zapt edeceksiniz?

Kabuğunuz, o büyük sayvan çatladığında; çalınmış biçimler kullanan devrik cümleler ve antlaşmalar çanağındaki uysal formlar sarardığında veya kör konuşma avlusundaki o sevinciniz solduğunda; siz, tanrısal ritmin sıkıntı açan taze gecesinde, katledilmiş bir şairin küllerini savurabilir misiniz boşluğunuza?

Lütfen konuşmayın, kardeşim! Lütfen susun! Hem siz şair gibi "hiç yokuş aşağı koşmadınız" ki. "Bir baş dönmesi aldı mı kesilen hızın yerini ve bacaklarınızda gelen rüzgâr sizden önce aştı mı engeli?"

Şiirin arka kapak yeline ihtiyacı olduğunu da nereden çıkarıyorsunuz? Unutmadan, şu kıvam meşalelerini de önsözden çekin. Bakın deliye döndü renklerini arayan çark.

Susun bayım, dinleyin! "İnsan kendi başına ilginç değildir, kendisini gerçekten insan yapan şeyle ilginçtir: Yazık ki temel farklılığı da bu oluşturur." diye fısıldıyor, Altenburg'un Ceviz Ağaçları, duymuyor musunuz?

Susun, bir albino yangın çıkarmış meydana!

Hem şimdi bir durum değerlendirmesi yapmam gerekiyor. Hem aklın değeri, insan-insan ve insan-doğa çelişkisinde nitelik bulur. Uyum, zavallı bir sonuçtur. Olmanın bilgisine ulaştığında, kavramlar, şiirleşir. Sonra her şey birikir ayrıksı bir ustanın ışıltısına ve yalnızlık olur, tarihtir.

Bakın Bayım, deli ve deha aynı tasta su içiyor. Tamam, sizi anlıyorum.

Elbette giyinik bir odada her sabah, kapısında süt çanağı cennetin meleklerini öpebilirsiniz, derinizi değiştirebilirsiniz, saklanabilirsiniz yüzünün muhteşem kışına.

Ve iplerinizi okşayabilirsiniz yasal bir şarkıyla işbirliği yaparak, yazı yazabilirsiniz düğümler cinneti simli agoraya, hayatın kör kâğıdına tutunmuş ömrü.

Yontunun şah damarını kesebilirsiniz, küçük bir telaşın bıçkısıyla; körkütük, her şeyi yoluna koyan.

Bazı vakitler, çoğunluğun kederi, pencerelerinizi açabilirsiniz yalınayak bir bahara; seyredebilirsiniz sonsuzluğunuzu paslı çivilerinizle, zebunküş, her şeyi geride bırakan rüzgârın önünde.

Ve o ünlü, geçmişle geleceği birbirine kelepçeleyen, az sözcüklü, duyarlı ve içten ve özlü bir anlatımın çocuğu, konuşma dilinin olanaklarını soluyan ne güzel şiirlerinizi yazabilirsiniz.

Elbette sizi anlıyorum. Düş gücünün cesareti görünmeye başladığında, nadide oluşlar ve değişimler ayanız ürperecek. Belki eylemin filizleri sizi kendine yurt edinecek. Tamam, buyurun kardeşim, incelin geceye. Nasıl olsa alfabetiz ten ve ruh ve iç deniz nöbetçisi tül perde.

DOĞMAMIŞ ÇOCUĞA BİRİNCİ NASİHAT

zulmün kanlı sofraları da birer birer devrilir çocuğum
devrilir ihtişamla uçsuz bucaksız ufuktan cüce saraylar,
gecikmez, arkasından heykeller de devrilir
kimi ahşap, kimi taştan, kimi balmumundan,
kimi insan kılığında, kimi tanrıya nispet, bulutlarla yarışır,
ölmeyenlerin heykelleri, içimizde kimildayanların, nefes alıp
da vermeyenlerin,
korkutulduklarımızın, korkarak sevgi beslediklerimizin,
itinayla yontularak
heykele can verenler de devrilir, parça başı iş yapanlar da
heykel yapıp dikenleri devirenler, onlar da, onlar da!
kendi heykellerini oydurdular gözsüz, kulaksız, ağızsız
koydular devirdiklerinin yerine, törenle, yağmur çamur
aldırmadan,
kurşun adamlar, şaşkın çocuklar, saygılı kalabalıklar,
ağızlarda eriyen şeker, hürmetle uzayan sakız, alkışlar
unutulma korkusu mu, kibrin sahte güveni mi, kendileri
unuttular
unuttukları kendileri de devrilir

devrilir baban da bir gün, yorgun bir vişne ağacı gibi,
saat üç mü, beş mi, sabah mı, yoksa akşam
bari söyleyeyim unutmadan

12.06.2011

Bakın, renk doğumu. Pervaneler küçük anlamlar çiziyor, taze
yapraklara. Bakın, kuşatılmış deniz. İşte kalbim, çelişkilerin
göğsünde koşan yılki.

Bayım, siz hiç kendinizi sorguladınız mı?

Bayım lütfen, insanları anlama saatinizi ayarlayın!

Lütfen bana, kurallar ve kalıplar melodisiyle kurgulanmış bir
uyarılığın, geleceğin iyi ve sağlıklı olmasının vazgeçilmez
bir koşulu olduğunu inatla söylemeyin ve uyulmasına da
karşılıklar reçetesi yazmayın.

Doğrularımızı başımın üzerinde bir kılıç, bir kırbaç gibi
sallayıp, durmayın. Sizin akıllı şairlerinizden, akıllı yasal
aşklarımızdan ve büyük geleneklerinizden bıktım artık.
Lütfen bayım, söyleyin bana, akıl sağlığı yerinde olan
akıllılar kıyımın bekçileri midir? Kurallardan duygusuz
kurallar yazanlar, kuralların çocukları... Akıl sağlığı ciddi
akıllılar...

İyiler denizinin sahipleri. Ki orada bütün deliler boğuldu,
bayım.

Bayım lütfen!

Haydi, siz yine suya sabuna dokunun... Bir marifetler ilgisi,
gelişerek değişenlere... Sonra bir övgü öyküsü, içinde
derinliklerin alkışı...

İşte yanı başınızda kötüler, o meşum sözcükleriyle...

ÇARMIH

bahar sahillere indi
deniz vazgeçti kendini kıyıları savurmaktan
korkulacak bir şey yok artık ama
ben çok güncelim bu aralar
bardağın boş tarafını görüyorum

senin bahçende
bir körfezin iki yakasından el ele veren
okaliptusla palmiye arasındaki sevgideymiş senin bahçen
kediler başını köpeklerin omzuna dayayıp uyuyabiliyor
biliyorum neden
faşizmin aşısı bulunduğu için değil elbet
hiçbiri hitler doğmadığı için
tasması olmayan boyunların
burjuva eli değmemiş güzel çıplaklığı bir de

uygarlığın bir yarısı karantinalı
bir yarısı terörist
libya yağmalanırsa kurtulacak dünya
sivilleşecek barbarlık
soldan sağa kanlı yalan
üstten aşağı kinci

babilin üstüne devrildiği
ortadoğu bataklığında
çalı çaput peşine düşenlerin
dev aynası medya

kartaca niçin yandı
troya niçin yıkıldı
spartaküs kimdi
hangisi yanıtı olmayan soru
bahar sahillere indi
bir mayıs alanı kadar çok düşlüyüm bugünlerde

şiir diye başladım oysa
bir potkal notuna dönüştü yazdıklarım
çok güncelim bu aralar
bardağın boş tarafını görüyorum

izmir'in içinde
üç gün güneşten sakladılar seni
üç gün indirdiler sabah yelinin atlıkarıncasından
akşam serinliğinin salıncağından

peki ne değiştirebilir zulüm
defnenin yeşilinde zeytinin karasında

çok kimlikliyim bugünlerde çok da dilli bir yaz geliyor
zamanın bütün ağırlı cumartesilerini yoklamış

bardağı masada bırakıp ufkun ardına bakıyorum
yoksul bir halkın ayağa kalktığı çarmıhın üstünde yürürken

çarmıh dedim evet ülkesi çarmıh

‘ŞİİR VE FELSEFE’ İLİŞKİSİ ÜZERİNE

Kemal GÜNDÜZALP

Yazınla felsefe arasında sıkı bir bağ, yakın bir ilişki olduğu bilinir, en azından yadsınamaz. Bu anlamda yazın türleri arasında da en çok da şiirle felsefe birbiriyle ilişkilidir. Neden böyledir bu? Şiirin daha ince, damıtılmış bir tür olmasından kaynaklanmıyor hiç kuşkusuz bu durum. Bu da bir etken, ancak asıl bağlantı, felsefeyle şiir arasında bir atalık ilişkisinden doğuyor bilinebildiği kadarıyla. Hafiflediğim sanılmasın, tavuk yumurta ilişkisini andırırsa bile birisi ötekinden doğmuştur çünkü. Hoş, gerçi yakın dönemde bazı bilim insanları asıl olanın tavuk olduğunu, dolayısıyla yumurtanın ikincil olduğunu açıkladılar. Ancak felsefe şiir ilişkisine bakıldığında doğrusal bir benzerlik söz konusu olmuyor yine de. Ancak çok derinlere gitmeden, deneme biçimiyle şiirin daha eski bir söyleme biçimi olduğu, felsefenin belki oradan çıktığını söylemek de abartı sayılmamalıdır.

Hayal Dergisinin son sayısındaki (Nisan-Mayıs-Haziran 2011) “dosya” konusu *Şiir ve Felsefe* olunca ister istemez yazıları okuma bağlamında yeniden düşündüm bu konuyu. Yineleme de olsa aklımdan geçenleri aktararak, kişisel düşüncelerimi açıklama yolunu seçtim. Daha ilk yazının başlığında (‘Felsefe: Şiirin Doğurduğu’-Ahmet İnam) yukarıda andığım ilişki net olarak verilmiş gibidir. “*Şiir her sanat dalının anası ol*”uyor bir bakıma. Şöyle açıklıyor bu durumu Ahmet İnam: “*Şiir insanlık tarihinde kültürün yaratıcı çekirdeği olarak yüzlerce yıl etkisini sürdürür. Ortada henüz felsefe yoktur. Şiir, felsefe yok iken vardı, bir başka kairos’ta felsefe gebe kaldı. Felsefe böylece şiirden doğdu.*” Kuşkusuz bu insanlık tarihinde uzun bir süreçte oluştu. Bu anlamda da şiir ve felsefe arasındaki ilişki “*kardeşlik*” olarak belirtiliyor: “(Bütün sanat dalları ve felsefe, şiirden doğdukları için kardeşler!)” Demek ki öyküden önce bir kardeşi daha varmış şiirin: felsefe.

Felsefe-şiir ilişkisine bakarken dikkati çeken bir konu da şudur: Birinin işi kavramlar ve kavramlaştırmadır, ötekininse imgeler ve imgeleştirme olduğu unutulmamalıdır. Bu konuda bir de kitap (*Felsefe ve Şiir*, Şiirden Yayınları, 2010) yazmış olan Metin Cengiz’in görüşlerinden (dergideki ‘*Şiir ve Felsefe*’ başlıklı yazıdan) eylessek, felsefeyi “*kavramlarla düşünmek*”, şiiri ise “*imgelerle düşünmek*” olarak nitelemek bizi bu konuda doğruya yakın bir noktaya götürür. Dolayısıyla “felsefi şiir” düşüncesinin dil bağlamında yerine oturmadığı gibi bir sonuca da varılabilir. Basitleştirerek denirse, felsefi şiir işin yürek (dolayısıyla duyarlılık) yönünü ketleyebilir, çünkü usa ağırlık verebilir. Oysa şiirde asıl olan duygu-us birlikteliğini dengeleyerek, insani bir duyarlılık oluşturmaktır. Çünkü felsefe akıl’la, doğallıkla ve kendiliğinden düşünceyle ilgili bir alandır.

Şu da bir gerçektir: Tarih içinde şiir, doğurduğu felsefeden uzaklaşmış olmasına karşın, son yüzyılda yeniden yaklaşmıştır. Ana-oğul ilişkisi gibi bir şey bu galiba. Ancak her doğuran-doğan ilişkisinde olduğu gibi, başlangıçta duygusal olan ilişki belli bir noktadan sonra duygu dışlanamasa da eskisi kadar yakın bir ilişki de kalmamıştır ortada. Çünkü doğan, doğurandan daha büyük bir konuma gelmiştir. Üstelik var olan ilişki ne kadar çalılırsa çalılınsın, eski duyarlılıkta olmayacaktır. Felsefedeki kavramlaştırma gerçeği, şiirdeki imgelemeyle örtüşeceğine araya bir sınır koyarak uzaklaşır. Çünkü artık her birisi ötekinden ayrı bir tür, başka bir söz söyleme biçimi haline gelmiştir. Yine de yollarının kesiştiği, kesişebileceği bir yer vardır.

Her insanın, özellikle de ozanın bir dünya görüşüne gereksinimi vardır. Ozan, belli bir dünya görüşüyle “şiirce”sini

(poetika’sını) temellendirerek şiirini oluşturabilir. Belli bir dünya görüşü olmak, bir felsefi düşünceyi benimsemek, dolayısıyla o bakışla insanı ve toplumu anlamak, anlamlandırmak demektir. Öyleyse felsefesi olan bir ozanın ayakları daha yere basan bir şiir yazma olasılığı yüksektir. Her sağlam felsefesi olanın güzel şiir yaratamayacağı gerçeğini akılda tutmak kaydıyla. Öyle olsaydı, her toplumcu-gerçekçi ozanın “harikalar” yaratması gerekirdi. Oysa felsefe de tıpkı şiir gibi yaşanarak içselleştirilirse ancak, eski deyişle “maddi bir güç” haline gelebilir. O yüzden bazı toplumcu ve gerçekçi ozanlar çok güzel şiirler yazmışken, kimilerinininki belli bir dönem (70 Kuşağı) için haksızca “suçlama” olarak kullanılmasına karşın belirteceğim, savsöz (slogan) düzeyinde birtakım doğruları söylemek olarak kalmıştır. Felsefi bir bakış şiiri güçlü kılabılır, ama garantisi değildir. Çünkü hayata doğru bakmak, dünyayı anlamı biçimde yorumlamak ve onu değiştirme eyleminde bulunmak, güzel şiir yaratmak için yeterli bir veri değildir. Şiirde asıl olan yetenektir. Yetenek felsefeyle doğru yönlendirilebilir, ama yeryüzü kültürel birikimine (burada antolojiye) yaslanarak geliştirilebilir ve olgunlaşır.

Geçmişten beri düşünürüm: Türkiye’de ciddi bir felsefe geleneği ve birikimi olsaydı, genel yapısıyla böyle bir ülke mi olurdu? Kuşkusuz düşünen, belli bir felsefi bakışla düşünce ve bilim üreten insanlar var bu ülkede. Üstelik felsefeciler de var. Ancak sözcüğün gerçek anlamıyla “filozof”u olduğu söylenemez. Sorun da burada. Felsefesi ve felsefi geleneği olmayan bir “doğu” toplumunda şiirin her şeye karşın gelişmiş olması, yeryüzü ölçütlerine göre, yeterince evrensel olmasa da kısmen başarılı olduğu rahatlıkla söylenebilir. Yine de asıl yeryüzüleşmenin, felsefe-şiir ilişkisini sağlıklı biçimde oluşturabilen ozanlarla gerçekleştiğini belirtmek durumundayız.

Bu ilişki içinde belirtilmesi gereken önemli bir konu da şu olsa gerek: Felsefe şiirden çıkmış olmasına karşın, zamanla öteki bilim alanlarına da babalık yapmıştır. Şiirin bu konuda felsefeden geri kaldığını söylemeli. Bu açıdan bakıldığında felsefe bilime daha yakındır, hatta bilimsel olduğu bile söylenebilir. Elbette böyle olunca da büyük ölçüde doğrulanabilir tasarımları olmalıdır. İşin içine burada mantık giriyor. İki arasında neredeyse kopmaz bir bağ vardır. Oysa şiirde en son aranması gereken özellik belki de mantık olmalıdır. Kendi adıma şiirin salt sezgiye dayanmasına, dolayısıyla mantıktan büsbütün “azade” olmasından yana değilim. En uç noktada bile anlaşılabilir, hatta açıklanabilir olmasını yeğlerim. Buna karşın şiirin bilimden uzaklaştığını da kabul ederim. Hatta bu nedenle şiirce dediğim poetika yazılarına “şiirbilim” denmesini bile yadırgıyorum çoğu kez.

İşin özü-özeti, başlangıcı, diyelim Sokrat öncesini dikkate almazsak, şiirsiz felsefe ve felsefesiz şiir olmamıştır. Ancak yazılı kültürle birlikte söz söyleme ve yazma sonucunda var olan bu ilişki zamanla soğumuş ve kopma noktasına gelmiştir. Felsefe şiirsiz yapılagelmiştir, ancak felsefesiz bir şiirin insaniliği yerli yerince tanımlayıp anlamlandırdığı söylenemez. Bu noktada konuya kafa yoran bir ozan olarak Metin Cengiz’in şu sözlerine katılıyorum: “*Felsefe ve şiirin dünyayı farklı algılama, kavrama biçimleri olduğu ve bu bağlamda felsefenin şiirde ağır bastığı durumlarda şiiri boğduğu da bilinmektedir.*”

Şiir-felsefe konusunda bence şöyle düşünmek gerekir: Hem ozan, hem de felsefeci olan ozanları (örneğin Afşar Timuçin’i) dışta tutarak söylersek; felsefesi olmayanın iyi şiiri olmaz, ama felsefeyle şiiri yazmak şiiri kurulaştırır, kavramlar içinde boğulmasına yol açar. Felsefeyi felsefecilere bırakalım, şiiri ise ozanlara.

Didim, 17 Haziran 2011

Acem ÖZLER

AYNADAKİ KOLYE

yeri göğü aradılar
bütün kadınların boynuna baktılar
eski sandıklar bir bir boşaltıldı
karların, buzların erimesini beklediler
yıllar geçti bulunamadı kolyenin kendisi
bir sır gibi kaldı aynada görüntüsü

şubat '11

M. Sinan KARADENİZ

ELNAME

gücüne âşığım ellerinin,
sürahiye saydam var edişine sonra gözlerimi...
dalgalara beyazlığından sürüşüne
diplerde gülüşüne, taşların yüzlerinde su devinimiyle
milyar yıllık esenlemenin midye parçacıklarına eğilimine
gönlünü bir deniz kıyısında ve kentinde en gizli
ve her yanda aşıkâr edişine,
kuşlarda, yapraklarda, toprakta, sevgiyle dirençle gürleyişine
çiçekli bir zerdali ağacı mısın ne
güneşle oynayan yosun musun istençle
buzdaki kesin yargı sende, çatlatan kabımızı zemheride

ellerinin gücüne doğru savaşımız
günleri ve gülleri devirişine
çakıllara törpü vuran sayen,
ağaçlara daireler çizen kalemin çizgisine
akla direnmek fikri veren kelamın zaferine
suyun meyil bulduğu dağların, kanın aktığı yaraların
ardılı adaletine
gayreti karıncadan hafif ve yıldızlardan ağır bir dengeyle
bir çocuğa ve börtü böceğe odaklanacak kadar aynı
ciddiyetle
serpilen, dağılan, uçlarda toplanan
güneşine doğru savaşımız, ellerimiz güneşine

ısınan karların evrimi sana inanmak
düşen bir yaprağın umudu ellerine
göz almak yaslı dururken duvarda
kaşıkta dönüşen bir derinliği taşımak ellerine
ve doğa seni çoğaltırken gün ışığıyla
ve deniz senden vururken karalara
ve toprak köpürürken rengârenk
göğe açık mavi bir yoldan
şuraya, şöylece
atomu yıldızla iliştiiren ellerinin
gücüne güzelliğine

Fatsa, 26.06.2011

Nihat ATEŞ

BEYAZ YOLDA TEN IŞILTISI

İncecik beyaz bir tül çağırıldı
Sisli bir maviyle yeşilde
Duraklayarak gittim
Yoldayken öğrendim
Beklediğim duraklardaki güzelliği
Beyaz yolda ten ışıltısını
Gittiğim yerde
Uzun bir ışıkla karşılaşacaktım
Uzun bir sabahta bahar güneşiyle

Evleri kapkara gölgeleriyle
Tenimde taşıdım
İçimdeki oyukmaviyle
Gökyüzüne kaldırdım başımı

Özer AYKUT

HAYRET VE KAMAŞMA

I.

Açık cümle içinde;
Bildiğini zor
Tamamına aklımı bir
Bütün kelimeleri
Kâğıdın beyazına bir
Bekleyen mürekkebe bir
Bıraktım.
Kollarım çarptıkça yıldız çiçeğine
Havanın değiştiğini anlardım.
Kıpırtısız çöp oyuncakları
Mevsimin adını değiştiren güneş
Uygunsuz kedi adımları
Hepsi
Sıkıntının gölgesinden bana bakardı
Garip bir esnemeyle gelir hastalık
Şaşkın bir esintiyle yağmur
Yalnızca duyguların bildiği bir dil yarattım
Sevinçle anımsayarak
Kol yenlerimiz hep ıslak
Avucumuzdan akanın yol bildiği çocuklukla
Tanıdıklarının hiçbiri gelmedi
Beklediklerinin her biri gitti
Böyle bir boşluktan
Yalnızca yalnızların bildiği bir sus yarattım
Kederle anımsayarak
Balçığın nefes alışığı gibi
Göğsünde kabaranın inerken kabul ettiği tevazuuyla bir...

II.

Geceye inanmasam, gündüzün şerrini yeğlerdim
Sabaha düzeleceğini bilsen her şeyin, uyurdum
Işığın tersten yürüdüğü gölgeye
El yazısıyla küçük dizeler bıraktım
Sonsuzluk işareti gösterirdi olağanüstüyü
Bilirdim sessizliği

Yola yakınsan kimse uyumuyor gibidir gece

İbrahim OLUKLU

1985'te tanıştık Ahmet Abi'yle.

Karşı (Edebiyat) dergisinin kuruluşu için Balıkesir'de emek veriyorum o zamanlar. Dergi çıkmadan abone buluyorum. Otuza yakın abone... Ahmet Abi de bu abonelerden biri. Buluşma yerimiz daha çok Arkadaş Kitap-Kırtasiye oluyor. Tevfik ve Erhan Kızmaz'ı benden önce tanıyor Ahmet Abi. Arkadaş onların iş yeri.

Ahmet Abi o yıllarda edebiyata, özellikle şiire küsmüş durumda. 12 Eylül'le ilgili olumsuz yaşantı ağır basıyor onda da. Bursa'da, eğitim enstitüsünde yaptığı öğretmenliğe dair çeşitli soruşturmalara uğramış. Arkadaş bildiği kişilerden "muhibir" çıkanlar olmuş. Emekliliğini isteyip Balıkesir'e, baba ocağına dönmüş.1974'te hazırladığı *Mapushane Şiirleri Antolojisi* de başını çok ağrıtmış Ahmet Abi'nin.

Ahmet Abi, Çanakkale Çan'a bir düğün için gidiyor. Masada rakı da var. Kafaların hoş olduğu bir yerde, masada bulunanlardan biri ayağa kalkarak ve sesini yükselterek "Sen Ahmet Uysal mısın?" diyor. O da "Evet." diye yanıtıyor. *Mapushane Şiirleri Antolojisi*'ni sen mi hazırladın?" diyor. Ahmet Abi yine "Evet." diyor. "Ben o kitap yüzünden dört ay gözaltında kaldım! Başımı yakacaktın sen!" diyerek toplantıyı terk ediyor o kişi.

Ahmet Abi'nin kırgınlıklarını çok dinledim. Yaşım ondan küçüktü, deneyimim ondan azdı; ama alttan alta Ahmet Abi'nin şiire dönmesi için çabalıyordum. Çünkü edebiyat heyecanım çok yoğundu o yıllarda. *Karşı*'nın çıkışı bizi biraz daha yakınlaştırmıştı. Burhan Günel'le de haberleşiyordu Ahmet Abi. Yakup Şahan'la buluşmalarımızı anlatıyorum kendisine. Yakup Amca'yla her cumartesi görüşüyoruz çünkü.

Şiirlerinde bir "kırık testi" var Ahmet Abi'nin. Onu soruyorum bir ara. İçleniyor. Anlatıyor:

Savaştepe'nin Karacalar köyü. Ahmet Abi Savaştepe Öğretmen Okulu'na gidiyor Köy Enstitülerinin izleri içinde. Köylerinde bir kıza gönlünü düşürüyor. Diyelim kızın adı Elif.

Elif, bir gün akşamın karanlığında köy çeşmesinden testisini dolduruyor. Testi omuzunda, evlerine doğru yürüyor. Ahmet Abi, ona, arkasından "Elif!" diye sesleniyor. Elif, sese doğru dönerken testiye düşürüyor. Tuz buz oluyor testi.

Ahmet Abi, yıllar yılı bu "kırık testi"nin şiirini yazdı. Belki de yazdıklarının hepsi bu "kırık testi" içindi, "kırık testi"ydi.

Gel zaman, git zaman; Elif de Savaştepe Öğretmen Okulu'nu bitiriyor. Çok yıllar sonra, evli evine köylü köyüne gitmiştir artık, Ahmet Abi bu kez Elifi Ayvalık'ta görüyor. Arkasından bir daha sesleniyor onun: "Elif!" Elif'te ses seda yok. Yürüyen bir taş Elif. "Kırık testi"nin bir daha kırılmışlığı. Ahmet Abi, yıllar yılı bunu da yazdı. Şiirlerindeki kırıklığın büyük bölümü de bu iki kırılmışlıktan gelir.

Elif, bununla da yetinmez. Ahmet Abi'nin kendisi için yazdığı şiirleri kitap haline getirir ve üstüne de kendi adını yazdırır. Hızını alamaz Elif, kitabı Ahmet Abi'ye de gönderir. Bir örneği de bendedir o kitabın.

1990'lı yıllardayız. Ahmet Abi, şiirle yeniden sarmaş dolaştır. Birçok dergide yazmaktadır. *Düşlem* dergisinin

PASAJ

yüzleri yüzümde derin pasaj
yüzleri yüzümde katlı çok

yürürüm öyle yürürüm
dar koridorlarında soy ağacımın
bir dükkâna girerim ki şaşırır ellerim
ve notaların seslerini dinlerim
görürüm bir elmanın kalbini
işte insan derim

yüzleri yüzümde derin pasaj
yüzleri yüzümde katlı çok

mart iki bin on bir

kuruluşuna katılır. Balıkesir'de *Yaklaşım*'i birlikte kotarıyoruz. *Yaklaşım*'in hemen her sayısında bir şiini basarız. "Yakup Şahan Sokağı", "Türk Dili Sokağı", "Cahit Albayrak" adlı şiirlerini bu dönemde yazar. Benim için de şu iki dizeyi düşürür Balıkesir'le ilişkilendirerek: "*Oluklu'ya sokağımı söyle / Kokusunu bilsin*". O yıllarda be den onun şiirleri üzerinde düşünerek "*Ahmet Uysal'ın Şiirinde Bursa*" adlı bir yazı çıkarıyorum. Bursa'da bir Bursa Edebiyat Günleri sempozyumunda sunuyorum o yazıyı.

1999'da *Cumhuriyet*'in verdiği Yunus Nadi Ödülü'nü alır Ahmet Abi şiirleriyle. Ben de Necatibey Eğitim Fakültesi'nde çalışıyorum. Buluşma yerimiz benim oda yıllardır. Ödül sonrasında *Cumhuriyet*'in birinci sayfasında ödüllendirilenlerin toplu fotoğrafı basılmış. Ahmet Abi'nin üzerinde, neredeyse dizlerine gelen bir tişört var. Onca insanın arasında çok garip kalmış Ahmet Abi giyimiyle. Ahmet Altan önde duruyor üst baş itibarıyla. Biraz da kıskanarak, Ahmet Abi'yle onu karşılaştırıyorum konuşma arasında. Giyimlerinin üzerinde duruyorum. Gönlüm, Ahmet Abi'nin onun yanında daha gösterişli olmasından yana.

Yıllarca sürecek bir küskünlüğe neden oluyor bu sözlerim. Odama gelmiyor, telefonlarımı yanıtlamıyor Ahmet Abi. Eşine, Mecbure Hanım'a, soruyorum bunun nedenini. Giysisi için söylediklerimden dolayı bana küsmüş Ahmet Abim. Meğer o giysileri Vakko'dan almışlar. Nereden bilebilirdim!

2000'li yıllardayız. Küskünlüğümüz sürerken, bu kez ben savruluyorum. Emeklilik, İstanbul yıllarım... Biri biterken ötekine düştüğüm haller... Kendisini çok özleyorum; ama Ahmet Abi dönmüyor bana. Hüseyin Yurttaş sık sık Balıkesir'e geliyor. Onunla bir yerlerde iki tek atarken bile Ahmet Abi katılmıyor bize.

Bir on yıl böyle geçiyor. 2009'da Altınoluk'ta bir dershanede çalışıyorum. Kırgınlığı geçmiş Ahmet Abi'nin. Rakılandırılmış bir gecenin yoğunluğunu yaşıyor ve üzerinde konuşmadan barışıyoruz. Elif'in bastırıldığı kitabı da o gece anlatıyor.

Bu yazıyı Altınoluk'ta, yattığın yerde, sana da okumak üzere Ahmet Abi...

Suat Kemal ANGI

Z.

Bütün harfleri biliyor ama masum,
çok genç bir kız uyuyor uzakta.
İmlanın sıcak yatağında. Takvimin korumasında.
Belki biri var koynunda: kuzeyin sahte güneşi.
Ve başka biri aklında: güneyin dilenci eli.

Bir ganzanın seyir yüksekliğinden bakınca ayrışıyor,
masalda, yan yana gelen evlerin, insanların, şehirlerin,
seslerin karmaşası. Tenin bile. Ve tesadüflerin.

Nasıl çıkılır imlasız o kadar yükseğe?

şiir şiiri okuyamazken
kahraman ihanete alışamazken
kimse alfabenin ilk harfinden
şair kadar korkamazken

Emin KAYA

2501 RAHAT DURULMAYACAK YASASI

yazdıran'a

sabahın uğru çatıların alnından henüz düşerken
yataktan ani bir rahatlıkla çıkılacak
mutfağa gidilmeyecek hemen
beklenecek ara odalarda
artçı bir sevişmenin vakti henüz bilinmiyor çünkü

sonra donsuz ama sıkı bir sutyenle mutfağa gidilecek
su ısıtılacak ocakta
belki arkadan haylaz bir adamın nefesi yetişir diye
azıcık oyalanılacak
mesela pencereden emniyet binasının tozlu duvarları
seyredilecek
keskin soğukluk yüzde tüy bitirecek
kaynayan su bir begonyaya dökülecek mesela

aniden bastıran pastırma yazı serinliği sanki
haylaz adamın nefesi ensede hissedildiği an
bu durmadan dökülen saçlarımdır deyip
teslim olunacak kaslı iki kavruk pazıya
gidilip gelinecek bir Çaykovski kıvamında
inilti ve ses ürkütmeyecek öyle yok gölümüzdeki kuşuyu

hiç rahat durulmayacak, hiç
tükeniyorsa bir bir kavuşmanın sinsi yelkovanı

Ozan KAÇAR

ÜŞÜYEN ÇOCUKLAR SOLOSU

iğne yapraklı çiçeklerle babasının yarasına tütün bastı
kenger çiğnedi iki gece açlıktan
diz yarasını üfledi, gözlerini yollara döktü
“ay sarısı kaçaklarıyız” dedi, kendisi için kahraman
öyküler yazdı, üşümemeyi bir türlü akıl edemedi
dişleri titredi babasının ensesinde

yorganın azlığından mıdır uyku çivi sancısıydı
iki kardeşin arasında olmak vardı ya şimdi
köşe nöbetinde ufacak sırtı her pazartesi,
bir şey değil de pazartesi küsecek
şimdiden yaşlanmış alıyla

sıkıntılı beton renklerine her bastığında
adını kimin koyabileceğini düşündü
annesinin “mahmeline” sordu
gece inilti ayazlardan iyidir ikinci güneşi dedi
kırmızı atkıya sardığı koyunun kulağına
kaburgasının sağlam olduğunu hissetti
aklından bir hinlik geçti

bunu sevdiği koyununa bile söylemedi.

Mayıs 2011

Yılmaz BOZAN

YÜZLEŞME

“ben için”

Uyandım cebbar uykudan
Kibir, ne çok haksız kazanç
Sıfır sermaye ile bunca zenginlik
Küçülmüş hoşgörü hacmim
Uzaklaştım insan bereketinden
Selametim garabet
İki idrar yolun yolcusu
Tükürüğe benzer varoluş seyrim
Soyum tükürüklerin kölesi

Açmaz anlayıştaki hiçbir anlayışı
Dilimde taşıdığım kilit
Gösteriş tüccarı bir bonkörüm
Yaşıma dolanan sakarlıkta
Yerin ağırlığı mevcut
Toprağım ipek giysi

Pislikle dolu bir yürüyüşüm
Öncesi nutfе sonrası leş
Yumurtlayan bir karnım da yok
Annemin arı
Babamın karası dururken
Behude zaferlerin hiçliği ben

Abbas KARAKAYA

LA

Kollarıdır güneşin yaslanır geceye ağırlıksız
Oltasını arayan balıktır sular kateder
Dağ incirleri ile anılır adı dağlarda
Aşk kavuşmasıdır yol gözleyen suların
Bulanla yitirenin birbirine karıştığı bozkırda

Havaya atılan mızraktır ağzında çiçekler
Siyasettir tarihe aldırılmadan yapılan
En hassas terazisi insanın, en gelişmiş kayıt cihazı
Bir ülkedir battığı yerde doğar mızrağın
Destanlaşır kendi gözünde orada hayatı insanın

Asansör boşluğuyla beraber yükselir her kat
İğneden geçmez olur gelin iplik, çürür su
Yıkılır gökyüzüyle yarışan aşktır gökdelen
Bitiştirir acıyan yerlerimize kendini, deşer,
Derinleştirir yuva yapar oraya mızrak

Necati ALBAYRAK

MERKEZ

hep aynı yerde bir hançer
ben dünyaya merkez aramadım

yalandım dolandım atıldığım bataklık
tarlaya dönüştü bastığım kusmuk

mideye çektiğim kan
canım hiç çekişmez deyip de yanıldığım

beslendiğim et astığım kurduğum evladım
içimden edip içime aldığım

büyüdüm kemiklerime eğim boynumda virgül
kamburlar edindim yaşlandım

iskeletine değin sıyırdığım kardeşimden berk
terli koltuk altlarına değneklerdi yaptığım

saçlarından *made in cananistan*
tüyden himaye çadırlar kurduğum kadınlar

kıra kırıla üzerine yürüdüğüm kar
üzerime yürüyen buzullar çiğlar altında kaldım

nicedir gözümü açtığım bulutlar
sandım her kış sonunda yüzünü bahara dökülecek

ucu içyağından donmuş hançer ki aynı yerde gövdem
tuttum kendime saplandım

Ozan Can TÜRKMEN

SÖZ KARANLIKTA NEFES

- Tanrı dedi ki: Işık olsun! ve ışık var oldu.
genesis 1.3-

Per günahattan mahrum kılınp,
Aramızı doldurduğunda
Benim utandığım,
Senin övündüğün
Yalnızlık
Simin sözler konuşan
İki adam kaldık.

Ben sanki ölümsüz,
Sen neredeyse bir insan.

Talan nefesim algan sözlerde
Beni neye çağırdım böyle
Işık olsun!
Işık olsun!
Işık olsun!
Bu ne yenimsiz köz kara
Tanrım aşk olsun.

Alper BEŞE

METİNCİL

kocaman ve çirkin ayaklarıyla
üstümüzden geçiyorken sayrı tarih
elif elif akan sokağa rakılardır

gözümün ak tarlasında gelincikler
en sarı bozkırda narçiçekleri
menekşeler ağustosun kulaklarına küpe

içtiğimiz suyun çanağına bari el sürmese
hesabı masamıza koyan yanlış garson
yazıyı yabana mihlayın ürperti taşsa dilimizden

patikayı dolanan yalazın ardına düş
adresinde bulamazsın ısırganları
hepimizi lavların altında süpürdüler

İshak ALTUNDAĞ

ACI

evimizin bu köşesini
sensizlik için boşaltmışım.
şimdi orası,
hep dolu.

KÖK

sallandı ipte meşe; alçaldı göğsüme ok
söz kafesten uçtu sandım;
toprağın burçları ezildi, yaprak toz...
yok başka burcu acıtmadan olmanın

bir tek gül haz etmez yalan öpüşlerden

ölümü Araf'a mal etmek yağış alır
daha tutuşacak kırları var aşkların
Meryem sandığında bir başak öğüt
İsa düşünde alev yontusu;
kara dikenlerinden geçtim kuduz çağın
insanlar kadar kırışmamıştı köpekler

içkiler aynı renkten dökülmüyorsa kalbe
kapıları hıçkırık tutar gece...
kimi ay taşır gördüğüne
ördüğü taştır kiminin

şair; görüp de üşümeyeli nasıldır...

Kastilya kasabasında bir yel uçurmuş düşünce
sınırdaki zemheri Machado; doğuştan kasketli
kömürlü gürültüler ekin çığlıkları arasında
“canlandırır nefesi ocaktaki ateşi”

kimse bir yüz aramasın maskesine
herkes kendi etine döner bir gün
herkes kendi mevsiminden sorumlu...
balın deyişiyse kovan zehirse
dala kırmadan öğretmeli söğüdü
yaşamın köküne ermek için...

içinde bir sokağın terlediğidir aşk
aşkın iç çekişlerini emen
taze bir çukurdur şefkat

etidir
herkesin dönüp dolaştığı...

SANA DOĞRU

uğuldayarak akan bir suyum;
davet gibi sevgim suların uğultusunda
damlalarımın taşarken aşkla
sular durulmaz, bu uğultu durmaz
ulaştığım koyaklarında
mihenge vuracak taşım kalmadı,
anla, tüm ömrümü getirdim sana,
al, şarkılarla yaşanan zamanlar sonrasına
sular unutmaz, sular unutmaz
biliyorsun, suları unutma!

dağıldı sesim, dağıldım
sen toplarsın biliyorum, topla akışlarımda
alacağın olsun,
bölünecek neyim var sevgiden başka?
ışık ılık şiir doğuyor damarlarımdan,
yumuk yumuk ellerine uzanıyorum
bölünüyor uykularım ardından
acı çöreklenip kalıyor avuçlarıma.

sen de sulardan doğdun, umutların da,
acıyla doğanlar acıyı unutmazlar asla
yağmur özlediğinde yağ, karış kanıma,
bulut özlediğinde yüksel, sarıl umutlarıma.
tüm şiirlerim sana, sana yazıldı aşkla
sularla doğdum, akıyorum, dura durula,
bitmeyen bir düşün yarışındayım, sevdıyla
volkanın içinde uyandırdığında, al payını, al,
sular unutmaz biliyorsun, suları unutma!

bir ben öğrenemedim ılık çalmayı
suların akışı gibi kolayca, ama
sulardan doğurdum özlemlerimi,
aç avuçlarını,
dudakların uzansın,
suya uzanırçasına uzansın bana,
al yüreğimden akanları, sakla!

bebekler gibi şaşıyor adımları dizelerimin,
akıp gidiyor uzaklara, sakarlığımın
sen dur de, sıraya girsinler;
boy sırası, düş sırası, doğum sonrası...
ellerinde şiir olacağım, unutma,
yeşerteceğini söyle bir gün, mutlaka
sular unutmaz,
biliyorsun, sular unutmaz, suları unutma!

BAZI GÜNLER'DEN, 8

Adil İZCİ

20 Temmuz 2006

M. Proust, “Yaşanmış süre, bir uzunluk değil; derinlik ve yoğunluk sorunudur.” demiş.

Neden “konusu” değil de “sorunu” saymış, anlayamadım.

*

Korktuğum başıma geldi: Mimosada kuluçkaya yatmış kumruların yumurtalarından biri, geceki şiddetli rüzgârda düşmüş. Kahvaltı yaparken görünce içim sızladı. Yuvayı hiç boş bırakmadıklarına göre kuluçka sürüyor olmalı. Şimdi bunları yazarken biri dem çekmeye de başladı. Bütün gün ikisi bir arada...

Dünyanın neredeyse her yerinde şiddet ya da doğa olayları ile ölümler sürüyor. Ölen ölene. Böyle bir süreçte bir kumrucuğun daha dünyaya gelmeden ölümünün ne önemi var diyebiliriz. Ancak varoluşa kendi bütünlüğü içinde baktığımızda canından olan her varlık için içimizin acımaması olanaksız. Yine de insanı en başa koymalıyız elbette.

*

Cumhuriyet'teki bir yazıda Can Yücel'in “*Akdeniz Yarıyıyor Sana*” şiirinden bir bölüm de vardı: “*Hayatta yattık dün gece / Üstümüzde meltem / Kekik kokuyor ellerim hâlâ / Senle yatmadım sanki / Dağları dolaştım...*” Oldum bittim bayılıyorum bu “*hayat*” sözcüğüne. Niğde'de “*avlu*”, “*evlerin önündeki boşluk*” anlamında kullanılır. Başka yerlerde de olsa olsa bu anlamdadır. Ama “*güzel havaların vazgeçilmez günlük yaşam alanı*” anlamına doğrudan vurgusuyla da çok güzel bir sözcük.

Bugün bir yerden yeni yaseminler buldum. Karşımda tutuyorum.

*

Ankara'dan Tuncer Uçarol aradı. *Kum* dergisinin yeni sayısı çıkmış. Maraş adresime gönderecek. Günlüğümden bir bölüm de yayımlanmış olmalı.

*

Yaşamları yaşamlar büyütüyor da ölümler sürüklüyor!

*

Yaşamın üzerine düşmenin çoğu zaman hiçbir yararı yok! O gün neler getirmişse işte onlarla yetiniyoruz.

*

“*Şenlensin diye omzun, / ıslık çalıp çağırdım: // gelen, / çayırkuşuydu.*” (Sina Akyol)

*

“*Bütün gece yıldız topladım senin için. Şimdi gözlerine (yüzüne?) nasıl sığdıracağımı düşünüyorum.*”

*

Aşka nasıl bakmak ya da aşktan ne anlamak gerekir? Örneğin ara sıra gereksenen bir iyileşme (şifa) kaynağı olarak mı? (Âşık olmak için fırsat kollayanlar görürüm bazen! Âşık olacak ve dert yandığı ne varsa onları bir anda geride bırakacak!) Yoksa yaşamın olmazsa olmazı, varoluşun salt bir gereksinimi mi? Ben böyle bakıyorum. Her şey onunla başlıyor ve onunla ideal biçimde sürebiliyor. Bir güzelliği, ruhu çoğu yerde aynışmış iki insan birlikte görmüyorsa ne anlamı kalır ki onun?

İşte bordo karanfiller iki gündür...

*

Seferihisar'a gelince mimozaya bir göz atmıştım. Diyelim morsalkımlar, hanımelleri gibi o da ikinci kez açar mıydı? Hiçbir belirti yoktu ama bugün ufak tefek birkaç çiçekli dal gördüm. Çekingelik içinde. Sanki zamanı olmadığını biliyor da dayanamamış işte. Bir dalını kurutup İstanbul'a götüreceğim.

*

Az önce bahçeye çıkıp bordo karanfilleri derin derin kokladım. İçeride de hanımeli ve yaseminleri...

21 Temmuz 2006

Sakin son gün. Ev akşamüstü yeniden kalabalıklaşacak. Şimdi hem gazeteleri okuyor; hem serçeleri dinliyorum. Günlerce bekledim ama aralarına ispinoz olduğunu sandığım o güzelim kuş bir daha karışmadı. Sağda solda dolaşırken de hiç görmedim. Geçen yıllarda başında sorguç olan boz bir kuşa rastlardım; bu yıl o da yok ortalarda.

Dün gece *Huzur*'u bitirdim. İkinci okuyuşumdu bu. Bazı yerlerini çözemedim; Fethi Naci'nin incelemesi başta olmak üzere kaynakları bir gözden geçirmeliyim.

Pek çok yere im düştüm; onlardan hiç değilse vazgeçemeyeceğim değerinde olanlarını Maraş'ta günlüğe aktaracağım.

Huzur'u bitirince Müge İplikçi'nin *Cemre*'sine başladım ancak keyfim pek de yerinde olmadığı için sürdüremedim. Tatil kılavuzlarını karıştırıp geceyi kapattım.

Bugünkü *Milliyet*'te Çetin Altan'ın yazısının başlığı şu: “*Dostoyevski, 'İyi insan, gülüşünü sevdiğimiz kişidir' demiş...*” Güzel bir söz de acaba gülüşünü sevdiğimiz herkes iyi insan mı? Gülüşü güzel nice insan da bir gün bizi yanıltmıyor mu?

Cumhuriyet'te Selim İleri'nin “Unutamadığım Bir Ada Öyküsü”nün ikinci bölümü de yayımlandı bugün. Sait Faik'in çok sevdiğim “*Son Kuşlar*” öyküsü üzerine güzel bir irdeleme. Yazıyı okurken hayaller kurdum durdum: Bir güz günü erkenden kalkıp Burgazadası'na gidiyorum. Bütün gün orada. Issızlığın içinde...

*

Akyaka'ya gitmek konusunda kararsızım: Hem Oktay Akbal'ı ve geçenlerde anlattığı bir gece yıkılıveren yaşlı şeftali ağacının yerini görmek istiyorum; hem de kendimi bir an önce Maraş'a -baba evine- atmak derindedeyim. Babamın çok kullandığı bir sözcükle “*kısmet!*”

*

Sağımda iki bardak. Bir yandan kahve içerken bir yandan da yaseminleri kokluyorum. Ne ki yaseminlerin kokusu azalmış.

*

Bu serçeler de çok şımardı bugün. “Öff, yeter artık!” diyeceğim neredeyse. Öğlenin bu sığınağında da susmak bilmediler. Biri kendini kabarmış toprağa atıp temizlendi bir zaman. Bir çifti de durup durup öpüştü. Biraz susarlar mı diye şimdi yem verdim. Heyhat! Her yandan kuşatılmış gibiyim...

*

Daha sabahleyin sözünü ettiğim sorguçlu kuşlar bugün Seferihisar'a giderken karşıma çıkıverdi. Yolun ortasında görünce yavaşladım; onlar da bunu bekliyormuş gibi yavaş yavaş geçip otların arasına girdi.

Bunları yazarken serçelerin bahçeden niye bir türlü ayrılmadığını anladım: Asmada olgunlaşan üzümleri

iyorlarmış meğer. Birbirlerine öyle bir ikram keyfi içindeler ki... Hem hoşuma gitti; hem biraz bozuldum: Bunca civıltı bunca şamata benim için değilmiş demek!

22 Temmuz 2006

Ne güzel bir geceydi. Yıldızların bastığı bir gökyüzü ve derin bir sessizlik. Ay hem yok henüz hem alabildiğine var. Yaz ortası ürperten bir serinlik...

Bütün bir geceyi sonsuz bir dinginlikle geçirdim. Uykumda bile duyduğum sonsuz bir dinginlikle.

Rüyamda Sarıyer'e yürüyordum. Bir balıkçı dükkânının önünde durdum. Birkaç balık yerde geziyor; aralarında bir de kuş var. Sonra kuş dükkândan çıkıp gidiyor. Balıkçıya kuşun adını soruyorum; uzun uzun bir şeyler anlatıyor...

Ev ve bahçe bugün kalabalık olduğu için serçeler pek fazla sokulamadı. Onların yerine Cihan'ın *Cicikus'u* ortalığı velveleye veriyor nasılsa.

Cumhuriyet'te Ataol Behramoğlu'nun yazısını sevdim. Özdemir İnce üzerine.

Huzur'dan birkaç yere göz attım. Bu kitabı ah ki ah Emirgan'da okumak vardı. Yine de bir gün alır bir gölgeliğe çekilir; hiç değilse sevdiğim yerleri bir daha bir daha okurum.

*

Ben o sıralarda boş yuvalarının fotoğrafını çekmek için uğraşıyordum. İkisi birden asmaya kondu; az sonra hiç duymadığım bir ses duydum; aralarında bir anlaşmazlık var sandımsa da (öyleyse görmezden gelmeliydim elbette) yine de uzanıp baktım: Kendilerinden geçmiş öpüşüyordu kumrular. Bir ara göz göze gelir gibi de olduk. Hiç aldırış etmediler. Doğrusu hoşuma gitti bu tavırları. Doğanın öngördüğü hiçbir şeyden utanmamalı diye düşündüm. Sonra öpüşmeye doymuş olmalı ki mimozaya kanatlandılar. Biri yuvaya geçti; öbürü yanı başına kuruldu.

23 Temmuz 2006

Seferihisar'da son gün. Sabahleyin serçelerle uyandım. Ancak sonra pek görünmedi cancağızlarım. Şu saate kadar (ki 14.00 suları) yan bahçede oturduk; arada meltemi duya duya. İyi uyuduğum ve serçelerle uyandığım için büyük bir dinginlik içindeyim. Bu meltemi bazen Boğaziçi'nde de duyarım. Bunu yazarken İstanbul'u ne çok özlediğimi yeniden anladım. Daha doğrusu Boğaziçi'ni. Daha dün Müge İplikçi'nin romanında okumuştum ya: "*Doğrumun hiçbir hükmü yoktur hayal karşısında.*" "Doğru" sözcüğü yerine "gerçeği" koyup tümceyi öyle okumakta ne sakınca var ki? Hayallerim Emirgan'a doğru kanatlandı bile...

Dışarıda pırıl pırıl bir gün ışığı. Gökyüzü maviye kesmiş. Yedi maviye...

Ama serçeler neden şuracığimdaki asmaya -yeni yeni olgunlaşan üzümlere- gelmedi bugün? Ayıp değil mi? Şu son günümde hem de...

*

Hava karardı kararıyor. Az önce karanfilleri bir bir okşadım; yumuşacık bir(er) yüz gibi. Sonra eğilip kokladım. Sabahleyin de yürüyüşten dönerken aşağılardaki bir evin bahçesinden sokağa sarkan yaseminleri derin derin koklamıştım. Diyeceğim bunlar da bir tür vedalaşma oldu.

Bir kez daha anladım: Oradan oraya... bir kavuşmadan bir vedaya... bunlar bana göre değil. Çok sarsılıyorum bir

yerden ve sevdiğimden ayrılırken. Yerimden öyle kolay kolay kıpırdamamalıyım ben. Bir de her yolculuk ne de olsa bir belirsizlik demek; bu da tedirgin ediyor...

Aylardır peşinde olduğum mimoza çiçeklerinden küçücük iki dal ise yanımda...

*

On sekiz gündür buradayız; melissa bu gece çiçek açtı ve delicesine kokmaya başladı. Hiç değilse birkaç gün önce açsa olmaz mıydı? Bakalım gideceğimiz yerlerde rastlar mıyız? Özellikle Antalya'da?

24 Temmuz 2006

Sabah Seferihisar'dan ayrıldık. Öğlen, Yatağan'da DTCF'den arkadaşım Samim'i buldum; yarım saat kadar da olsa hasret giderdik. Ardından Eskişehir köyündeki antik bir kalıntıyı gezdik. Milas'a giderken çam ağaçları ve zakkumların arasında yol aldık epey bir süre. Bu da çok güzeldi. Öğle sonu Gökova'ya yaklaştık: Gökova mavisine.

Akyaka'ya daha gelir gelmez gördüm: Her yana cömertçe yayılmış bir yasemin. Dün Seferihisar'da aşına bir yasemine bir daha nerede görürüm ki diye kaygıyla son kez uzanmam meğer boşunaymış!

Akşam yemeğinden sonra Azmakbaşı'na yürüdük. Görüntü olağanüstü güzeldi. Her yandan kaynayan sular ve içinde başıboş gezinen kaz ve ördekler... Yalıçapkını da oluyormuş. Özellikle onu görmeyi çok isterdim. Yolda akşamsefaları da gördük. Beyaz ama pembe beneklerle bezeli olanı derinden bir koku veriyordu. Bundan başka melissalarla da karşılaştık. Bu da hoş bir buluşma oldu. Tuncer Uçarol için bu kokulu akşamsefalarından biraz tohum topladım. Bakalım ne zaman iletebilirim?

Dönüşte Oktay Akbal'a uğradık. Azmakbaşı'na giderken bir merhaba dediğimiz için yukarıya çıkar çıkmaz masanın üstünde *Odamda Bir Güvercin* kitabını hazır buldum. Meğer *Ağaçlar Kitabı* üzerine olan yazısını bu kitabına almış. Çok sevindim elbette. Bir de imzalayınca sevincim daha da arttı. Bu arada elinde çok sayıda mektup olduğunu, bunların ancak bir bölümünü yayımlayabildiğini söyledi. Derken o mektupları bilgisayarla yazmam konusunda anlaştık. İstanbul'a döndüğünde verdiği mektupları yayına hazırlayacağım. Kolay bir iş olmayacak ama hem Oktay Akbal hem de yazınımız için böyle bir yorgunluğu göze almaya değer.

Değerli Şairlerimiz

Hulki Aktunç'u (1949 - 29 Haziran 2011)

ve

Ahmet Uysal'ı (1938 - 3 Temmuz 2011)

edebiyat ülkemizin
kalbine sakladık.

Yakınlarımızın ve okurlarımızın başı sağ olsun.
-Akatalpa

Volkan ODABAŞ

YAŞAMAK İÇİN GEREKÇE

karanlıkta kalmak iyidir
.....kal o zaman!
açılır kalbimiz böyle ışığa ışığa
.....ışık o zaman!
bir gecenin öpüşüyle değişir yüzümüz
.....durma değiş kalbini aynayla!
aydınlanır evren denilen gökçe aydınlık
.....koş durma odalara!
sonsuzluk anlamdan büyük müdür ey soylu öpücük
.....küçült tüm heveslerini!
beni ıslak bırak ne olur beni yalnız bir akşamdan çal
.....solo için üç kez alkış!
içinden bir haziran bile geçmeyen şehirlerde müzik
.....*Temmuz İçin Yaralı Semah!*
aşka vakit yok bay şef aşka geçit yok
.....terziler erkenden emekli edilmemelidir!
orkestranız öyle dalgın ki ölümüne prova yapıyor
.....yaşamak için gerekçelerini say!
çarpmasın mı kalbimiz güneşler için
.....sevda en başta..... sevda en başta!

Mithat ASLAN

TUTSAM ORTACA'YA GİTSEM

Bıraktığım gibi mi çocukluğum
Hâlâ koşar durur mu
Annemin diktiği kısa pantolonla
Çorapçı Sokağında

Şarkılarda asılı kaldı sevdalarım
Yine o sınımsız şarkılar söylenir mi
Hüzün kokan akşamlarda

Gecenin elleri miydi
Bizi birbirimize bağlayan

Dudaklarımda tadı hâlâ saklı
Ayçiçeği gibi gülen kızın

Kapıda asılı kalmıştır belki
Babamın adımları çağırın sesi
Gitsem açıversem kapıyı
Sanki duyacakmışım sesini

Gün boyu bahçede çiçeklerle haşırneşirdi annem
Belki çiçeklere sinmiştir kokusu
Bir sardunya çiçeğini alsam koklasam
Sonra içimden geldiği gibi
Oturup ağlasam

Tutsam Ortaca'ya gitsem
Bir kaval sesinden kırlara dökülen
Türküleri dinlesem
İnsanlarını havasını suyunu toprağını
Şöyle içten ve derinden kucaklasam

Mehmet ERİKLİ

İKİ VAKİT ARALIĞI

İçimizden geçene kulak kesildik
Şu bahar gününde;
Hani dörtte üçü kuşlarla kaplı olan
Ayağımızı yerden, aklımızı yârdan kesen
O çekirdek hafifliğine sarılı havada.
Çileklere ve kavuna yakın düşen bir kokuya
Burun uzattık ama yüz çevirmedik şeftalinin
Doyumsuzluğuna.
Karnımızı düşünle doyurduk
Öyle girdik sıcaklığın alınları kazıyan yorgunluğuna.
İçimize takılıp kalana dikkat kesildik
Sonra bileklerimiz kesildi orta yerinden
Kuş cıvıltıları saracaktı yaramızı. Olmadı.
Denizlerin tuzuna koştu yalın ayaklarımız
Uğruna öleceğimiz sevgiler edindik
Kum üzerine bir örtü gibi serilen rahatlığımız
Aya karşı mısırlar devşirdi olmamış yanlarımızdan
Şu bahar gününde;
Hani dörtte biri ancak neşe olan
Bize ömrümüzü anlatan
İki vakit aralığı kadar geçici
Bir arzunun bizcesi!

Betül YEGÜL

DÖNÜŞ

*Az mı yosun tuttu zaman
Kuyruklarımız az mı söküldü*

Şimdi doğru şarkıyı ağlayacağım
Bilirim çok yakar kibrit mesafesi
Nezaretinde suyun ve sus'unun
Üfler gibi tozunu zehir ağacının
En temiz dibine pisleyeceğim bu yolu
Duysun tüm yarım aylar ve dolun
Siliyor ebesini camcı sinekleri
Ki yalnız da kalamaz akrebin
Yel kovucun

*Çok mu oldu tunçlarımız eskiyeli
Gelecekte çok mu gittik geri*

Nevzat KONŞER

CAM AĞAÇLARI

I.
acıyı taklit etsin aşk, usuldendir
tez gelir güzel şeylerin son kullanma tarihi

hangi yıldızla konuştuysam
damların düşüğündeydi ömrüm
non-figüratif cumartesi söylenceleriyle

her gülüş zindanımı saklarken ardına
zabitler tutukluyordu şehri

ah aşk/zamansız fotobiyografi

II.
'kısmet hanımlar' taşıdınız saçınızda sayın ki
barok bir diptikten doğmuştu babanız
anneniz fail-i meşgul

bir iğne bir iplik verseydim size
ağaçlar diker miydiniz üzerime minyatür
nefesler alabilmem için kesif

III.
cumbasını göğsünde taşıyan ev kadar
çiçek doluyor şimdi bir kadının göğüne
an-nem kapıyorum havadan

süt inceliyor kokuyor beyazın ağrısı
tanrım, pastörize oluyor aşk

öteden geçilmez ki öte karışır şeye
anlamlar yanılmanın tasarrufu

aşk aşksızlığı da taşır

Rasim DEMİRTAŞ

YAZ ŞİİR YAZDI

yaz şiir yazdı
çocukların gözlerine;
koşa oynaya beyazdı.

yaz şiir yazdı
uzak ülkeler birbirlerine
iyi şeyler yazdı.

yaz şiir yazdı
sevdalı gönüllere;
meyve dolu atlastı.

Seyhan ÖZDAMAR

APOKALİPS VE KUYRUKLU YILDIZ

*Benim duyduğum bunca kurgulu ses
insandan insana geçerken tiftik tiftik.
Şimdi yerine koyamadığım, ıstık
Gördüğüm güneşteki kapı
açılıyor sanki, yaşadığım zaman,
yan oda, tanrıya inanacak olursan;
Geçmişin ve geleceğin asıl kaynadığı,
karanlık ve yarasalı mağaralara.*

"O KURGUNUN BÜYÜK KRALI"
bir kuyruklu yıldızdan dünyaya dönüşecek

duyup duyacağım şey, İnsandan insana

belki de bu loş **KORKULUK!**

Alp ERTAN

BİR KUŞUN GÖZLERİ

"bazen eskiler kurtarır yağmuru..."

kapalı camda ölmüş kuş...
saçak ev değil tırpan
kapalı camda tüysüz kuş...

bir mezardan uçmuş kuş...
tabut toprak değil kan
bir mezarda kefensiz kuş...

bir masalda uyumuş kuş...
anne dev değil insan
bir masalda çocuksuz kuş...

sensiz yazılardan göçmüş kuş...
anlattıklarım ağaç değil orman
sensiz yollardan geçmiş kuş...

tanrıdan ayaz zamanlar...
koparıyor ölgün güneş içinden kuş
sıgırmıyor artık yağmura camlar...

bir gözüm seğiriyor
bir gözüm kör
bir gözüm musallada kuş...
bir gözüm deniz
bir gözüm sığ
bir gözüm uykusuz kıyılarda kuş...

Haziran 2011

Ersun ÇIPLAK

Şu sıralar, iki ayrı bildiri dolaşüyor ortalıkta. Biri, Sina Akyol, Adnan Azar, Metin Cengiz, Ali Cengizkan, Seyhan Erözçelik, Turgay Fişekçi, küçük İskender, Turgay Kantürk, Yücel Kayıran, Mustafa Köz, Yücelay Sal ie Hakan Savlı'nın imzaladığı ve daha sonra başka şairlerin de eklendiği bildiri; diğeri ise, Gülseli İnal, Nilay Özer, Z. Betül Yazıcı, Mine Ömer, Seçil Özcan, Arzu K. Ayçiçek, Özlem Tezcan Dertsiz, Halide Yıldırım, Muhsine Arda, Zübeyde Seven Turan, Perihan Baykal, Fatma Akilhocca, Sedef Kandemir, Özge Kocatürk, Emine Kuşoğlu, Hayriye Ersöz, Nilüfer Altunkaya ve Müesser Yeniay'ın imzaladığı 'Kadın Şairler Bildirisi'. Ancak, gelen bazı haberler, bu metnin imzaya sunulduktan sonra içeriğinin değiştirildiği ve imza koyanlardan bazılarının aldatıldıklarını düşündükleri yönünde. Kısa bir süre önce Nilay Özer'in buna yönelik tepkisini, şiirpenceresi'nden gelen iletilerde okudum. Her neyse; demokratik bir hakkı istedikleri gibi kullanabilir insanlar; ortak hareket etme, açıklamalar yapma ve tepki koyma kararı alabilirler. Metni hazırlayan, imzaya sunan ve imzalayan arkadaşlar, bir sıkıntı görmüşler ki böyle bir girişimde bulunuyorlar. Saygı duymak lazım.

Her iki bildirideki ortak tavır yıllıklardan duyulan rahatsızlık... Olabilir... Yıllıklara, şu veya bu nedenle karşı olabiliriz; olmayabiliriz de. Ancak, içinde bulunduğumuz durumda, yıllıklara yönelik tavrımız ne olursa olsun, bunu geniş bir platformda tartışabilmek pek mümkün değil. Elbette birçok yazı yazılıyor. Fakat bunların konuyu can alıcı noktalardan yakalayan tartışmalar olup olmadığı şüpheli. Buna bir de yıllıkları yayımlayan yayınevlerinden kitapları çıkan isimlerin, kendilerini veya da ilişkili oldukları yayınevini savunmak mecburiyetinde hissetmeleri eklenince mesele iyice çetrefilleşiyor. Neyse, asıl konumuz bu değil bu yazıda zaten.

Bildirilerin ilkinde, şairlerin yıllıklara karşı bir tavır koydukları kesinlikle söylenemez. YKY için yıllık hazırlayan Bâkî Asiltürk'ün tutumunu eleştiriyorlar. Gerekli revizyon yapıldığı anda yıllıklarda yer almaktan bir rahatsızlık duymayacakları ifadelerinden anlaşılıyor. İkincisinde ise, yıllıklarla ilgili bir serzeniş var ama bu serzeniş, bildirinin ortaya konma nedenini açıklar nitelikte değil. Başlık, 'İşlevi Saptırılmış Şiir Yıllıklarını ve Ödülleri İstemiyoruz' olmasına rağmen, şiir ödülleri konusunda herhangi bir şey söylenmemiş. Kadın şairler neyden rahatsız olmuşlardır o halde? Türk şiir ortamında bir kirlenme olduğundan, erkek egemen söylemin kadın şairleri rahatsız ettiğinden bahsediliyor ama mesele enli boylu ortaya konulmuyor. Yıllıklar kimi tasfiye edebilmiş; bir açıklama yok. Yıllıkların sahte bir gündem oluşturduğu söyleniyor fakat bu sahte gündeme asıl katkıyı kendilerinin koyduklarından haberleri yok. Dolayısıyla, bildiri, bir bildiri olma niteliğinden epey uzak.

Behçet Necatigil'in *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*'ne bakarsak, şiir tarihimize, kadın şair sayısının bir hayli az olduğunu rahatlıkla görürüz. (Varlık: 1978) 1978'den sonrası ise malum; saymak güç değil. Takip ettiğim kadarıyla, dünyanın çoğu ülkesinde de durum bizdekinden pek farklı değil ne yazık ki. Walter J. Ong ve Barry Sanders'e göre, bu durumun anlaşılabilir nedenleri var. (*Sözlü ve Yazılı Kültür*,

çev. Sema Postacıoğlu Banon, Metis: 2010; *Öküzün A'sı*, çev. Şehnaz Tahir, Ayrıntı: 2010) Roman türünün gelişmesinde kadınların daha çok payının olması, günümüzde şiiri eril, romanı dişil bir sanat olarak kabul etmemizin gerekçesi olamaz elbette; ancak, meselenin önemli bir noktasının anlaşılmasına katkı yaptığı da gözden kaçırılmamalı. Geçmişte 'hitabet'in eril bir uğraş olmasının bunda anlamlı düzeyde bir etkisi var gibi görünüyor.

Dergi, yıllık, dernek, ödül gibi çeşitli platformlarda 'kadın şair'in niceliği veya temsil edilme oranına odaklanıldığında, meselenin can alıcı noktalarını gözden kaçırmamak elde değil. Bugün, üzerinde düşünülmesi gereken asıl nokta, başka. Bu nedenle, Aydan Yalçın ve Sabit Kemal Bayıldırın'ın *Varlık*'ta yayımladıkları ortak çalışmaları, her ne kadar sosyolojik bir analiz gibi görünse de pek amacına ulaşacak gibi görünmüyor. (Haziran 2011) Bunun devamı niteliğinde olan ve *Mühür*'de yayımlanan yazılarında ise Yaprak Zihnioğlu'ndan yaptıkları alıntıya sadık kalmaları nedeniyle 'kadın şair'i, 'şaire' olarak kavramsallaştırdıklarını düşünsek de aslında öyle değildir. (Mayıs-Ağustos 2011) Çünkü yazının ilk bölümünde de 'kadın şairi', 'şaire' olarak kavramsallaştırmışlardır. Oysa bunun gerekçesini, kavram havada kalmasın diye güncel/yeni kaynaklara dayanarak açıklamaları gerekirdi. Bilimsel yönü ağır basan bir yazıda kullanılan anahtar kavramların, neden öyle kullanıldığı kesinlikle açıklanmalı. Bu nedenle, Svetlana Boym'un kitabına, bu konu orada yeterince temellendirilmişken, gönderme yapmamaları bir eksi olarak hanelerine kaydedilmeli. (*Tırnak İçinde Ölüm*, çev. Emine Ayhan, Metis: 2010)

Kadın şairlerin seslerini duyurma çabaları, ne kadar övgüye değer olsa da niceliğe bakılarak yapılacak yorumların ön açıcı bir nitelik kazanacağına inanmıyorum. Edebi alandaki temsil, sözgelimi, belediye meclisinde temsil edilme ile kıyaslanamaz. Tıpkı, Türkiye şiirinin diğer ülke şiirleri karşısındaki konumunun, Edebiyatçılar Derneği'ne, Türkiye Yazarlar Sendikası'na kayıtlı şair sayısına bakılarak belirlenemeyeceği gibi.

Artık, bu meseleye odaklanırken, illa ki Gülten Akın, Lale Müldür, Zeynep Uzunbay, Didem Madak başta olmak üzere bazı kadın şairlerin, kadın olsun, erkek olsun, tüm şairler arasından nasıl olup da öne çıktıklarını incelemek ve değerlendirmek gerekiyor. İtiraz edenler olabilir; bu konuda "şunu yazdık", "bunu çizdik" diye... Herkes biliyor ki yapılan çalışmalar, incelemeler ve açıklamalar var olan durumu değiştirmiyorsa, henüz yeterli değildir ve hızla yenileriyle değiştirilmelidir. Bir değişiklik yaratsa bile yeni çalışmalar üretilmelidir. Teorinin gerçek deney tahtası pratiktir çünkü. Bugün neden edebiyat dünyasındaki hiç kimse saydığım bu kadın şairlerin şairliklerinden şüphe duymuyor? Bence asıl mesele bu!

Tabii burada tek sorun kadın şair meselesi değil. Pek çok kişi yazdıklarının ilkokul kitaplarındaki şiirlerden bir ayrıcı noktası olup olmadığını düşünmeden kendini şair ilan etme derdinde. Bırakalım geleneği/antolojiyi bilmeyi, böyle bir iç hesaplaşma derdinde bile değil. O halde nasıl olacak? Doğal seçilimden başka bir yol var mı? Elbette... Sağlam eleştiri mekanizmasının geliştirilmesi gerekiyor. Bunun yolu, belki de, dergi köşelerinde "yazdığımız ... ötürü şiir değil!" diyen köşeler yapmaktan geçiyor. Bence uygulamaya değer.

Ancak durumun o kadar da kötü olmadığını görmek gerekiyor. Çünkü tüm bu noktaları kapsayan bir şekilde edebiyat dünyasında kadınların daha fazla söz almasını amaçlayan, meseleyi doğru noktadan kavrayan çabalar yok

değil. Son dönemde bu çabaların en dikkat çekenini, *cin ayşe*... Editörlüğünü Anita Sezgener'in yaptığı fanzin, 'bahar 2011'de 5. sayısına ulaştı. Son sayının dosya konusu ise 'Delilik, Sanat, ve Art Brut Kadınları'. İçerik, dolu dolu...

Günümüzde dergi çıkarma hevesinde olan ve dahi çıkaran kadın şairlerin, *cin ayşe*'yi görüp de kendilerini ve dergilerini, sıkı bir değerlendirmeye tabi tutma gereğini duymamaları gerçekten şaşırtıcı. Duyuyorlardır belki ama ben bu işarete henüz rastlamadım. Elbette bunu sadece onların üzerilerine yıkmak yersiz olur; bizlerin de o dergilerin eksik-fazla yönlerine dikkat çekmemiz gerekiyor. Fakat herkesten önce kendilerinin görmeleri gerekiyor çabalarının, yayımladıkları dergilerin, diğer dergilerden farkını ortaya koymaya yetip yetmediğini. Ayrıca yayımladıkları ürünlerin, diğer ürünlerden farklı olmasını sağlayan/sağlayacak unsurun ne olduğunu sürekli sorgulamaları gerekiyor. Çünkü bir derginin varoluş koşulu, diğerlerinden farklı olmasında gizlidir. Buna ek olarak, yayımladıkları ürünleri, cinsiyetçi olmayan kriterlere göre değerlendirmeleri ve öncelikle, daha yayımlamadan, eleştirmeleri gerekiyor. Türkiye yazın tarihinde er ya da geç hak ettiği değeri görmeyen kimse var mı? Sanmıyorum... Sükût suikasti, yazarın ve ürünün dönemiyle ilgili bir şey. O da geçer, gider.

Böylesi sorulara cevap vermeye çalıştığı her halinden belli *cin ayşe*'nin. Amacının farkında. Gürültü koparmadan, yalnızca iyi ürünlere ulaşma derdinde.

cin ayşe'de, mesela, 20. yüzyılın başlarında Mary Richardson'ın, Diego Velázquez'in Venüs (1650) isimli tablosuna yönelik eylemiyle ivme kazanan kadın propagandaları'nın 1980'lerde 'Guerilla Girls'ün meşhur bildirisiyle ulaştığı boyutlara tanık oluyoruz. (Toby Clark, *Sanat ve Propaganda: Kitle Kültürü Çağında Politik İmge*, çev. Esin Hoşsucu, Ayrıntı: 2004, s. 39-41) Bildiriye bir bakalım:

“Kadın sanatçı olmanın avantajları

Başarı baskısı altında çalışmak zorunda olmamak.
Gösterimlerde erkeklerle birlikte olmak zorunda kalmamak.

Freelance işlerde çalışıp sanat dünyasından kurtulmak.
80 yaşına gelince kariyerinin elinden alınacağını bilmek.
Hangi alanda sanat yaparsan yap onun dışıl olarak işaretleneceğinden emin olmak.

Eğitmenlik baskısından kurtulmak.
Fikirlerinin başkalarının işlerinde yaşadığını görmek.
Kariyer ve annelik arasında seçim yapabilme şansına sahip olmak.

Puro dumanına boğulmak veya İtalyan elbiseleriyle resim yapmak zorunda kalmamak.

Sevgilin seni daha genç biriyle aldattığında çalışmak için daha fazla zamana sahip olmak.

Sanat tarihinin yenilenmiş versiyonlarına katılmak.
Dahi olarak adlandırılmanın utancına maruz kalmamak.
Sanat dergilerinde goril kostümleriyle çekilmiş fotoğraflara sahip olmak.” (akt. Özge Çelikaşlan, 'Kadınların Videosu-I', *cin ayşe*: Bahar 2011, s. 28)

Her ne kadar Nil Karaibrahimgil, “çocuk da yaparım kariyer de” diyerek bu bildirin 8. maddesine esprili bir şekilde şerh düşmüş olsa da 7. madde'ye özellikle dikkat etmek gerekiyor. Anne Delbée, *Bir Kadın*'da bu konuyu

işleyerek trajedinin ulaştığı boyutları, bir nebze de olsa göstermiştir. (çev. Ayşe Kurşunlu Ortaç, Afa: 1989) Romanın her noktasında Rodin'in, Camille Claudel'i sömürmesine iğrenerek tanık oluruz.

cin ayşe'nin derdi kökendedir. Kadının bugünkü sıkıntısı, belli oranda, içselleştirdikleri eril değerlerden de kaynaklanmaktadır ve kimi zaman mücadelelerine kendilerine rağmen devam etmeleri gerekir. Nil Yalter'in dediği gibi: “Kendi kendimize bakmak derdi vardı, kimse olmadan. Erkeğin bakışı değil, kendi kendimize bakışımız.” (*cin ayşe*, s. 26) John Berger, bu noktaya "Erkekler davrandıkları gibi, kadınlarsa göründükleri gibidirler. Erkekler kadınları seyredirler. Kadınlarsa seyredilişlerini seyredirler. Bu durum, yalnız erkeklerle kadınlar arasındaki ilişkileri değil, kadınların kendileriyle ilişkilerini de belirler. Kadının içindeki gözlemci erkek, gözlenense kadındır. Böylece kadın kendisini bir nesneye -özellikle görsel bir nesneye- seyirlik bir şeye dönüştürmüş olur." diyerek parmak basmıştır. (*Görme Biçimleri*, çev. Yurdanur Salman, Metis: 2010) Bugün birçok kadın şairin, ürününde eril söylem unsurlarına rastlanmasının nedeni belki de budur.

cin ayşe'nin, feminist bakış açısını delilikle ilişkilendirmesi, günümüzde kadınların yaşadığı sıkıntıları anlamamıza önemli oranda katkı yapıyor. Mesela, Ann Sexton'la yapılmış söyleşiye yer verilmesi bence çok önemli. (Konuşan: Barbara Kevles, *The Art of Poetry*, No: 15, çev. Ilgın Yıldız, s. 55-59) Genetik yönelimli cinsel kimlik anlayışının, cinsel kimliğin bir rol olarak kültürel belirlenmişliğinin tespit edilmesiyle ve bu yönde yapılan araştırmaların artmasıyla sarsılması, son dönemlerin en önemli bilimsel olaylarından biridir. Sexton, biraz da buna işaret etmiyor mu? İşte “Şiir yazmaya başladığımızda neredeyse otuz yaşındaydımız. Neden?” sorusuna verdiği cevap: Yirmi sekizime gelene dek sos yapmak ve bebek bezi değiştirmek dışında bir şey yapabileceğini sanmadığım gömülü bir benliğim vardı. Yaratıcı derinliklerim olup olmadığını bilmiyordum. Amerikan Rüyasının, burjuvazinin, orta sınıf rüyasının kurbanıydım. İstedğim tek şey küçük bir yaşam parçasıydı, evlenmek ve çocuk sahibi olmak. (...) Konvansiyonel bir yaşam sürmek için elimden geleni yapıyordum, çünkü bu şekilde yetiştirilmişim ve kocam benden bunu istiyordu.” (s. 55)

Ancak kadın, kendisine biçilmiş rolleri oynamayı reddedip, kendisini özgün bir kişilik olarak kurgulamaya başlayınca, sorunlar bitiyor mu? Hayır. Sylvia Plath'ı düşünelim mesela. Günlüklerinin, bizzat Ted Hughes tarafından yok edilmiş parçalarında neler gizliydi acaba? Merak etmemek elde değil. Bu bilinmezliği asılsız bir şekilde mitleştirerek yeniden ortaya süren Sylvia filminin eleştirisini Gül Yaşartürk yapmış: “... Sylvia Plath'i anlatacak yeni bir filme ihtiyacımız var.” (s. 49)

cin ayşe, edebiyat dünyasında var olmanın, temellendirilmemiş bildirilerle değil, ancak ve ancak, sağlam ve iyi düşünülmüş çabalarla mümkün olduğunu gösteriyor. Ama en önemlisi, kadınların bugün, ilk maddesinde, erkek egemen düşüncenin “Başarı baskısı altında çalışmak zorunda olmama”sına vurgu yapan bildiriye yeniden gündeme getirmesine rağmen, artık kadınlar-arası başarı baskısını dikkate almaları gerektiğinin altını çiziyor. *cin ayşe*, bu baskıyı yaratıyor. Dikkate değer!

karayazi.editor@gmail.com

FARK EDİLMİYEN TRAJEDİ: TRAJİK EKRAM ÇAĞI

Edebiyat biterken

Sevil AVŞAR

İnsanlar enformasyon teknolojisiyle ekranları başında inşa ediliyor çağımızda, Kimsenin kaçamayacağı küresel bir tuzak bu... Televizyon, bilgisayar ve cep telefonu ekranı başındaki insanların aktif katılımının en aza indirildiği seyir dünyasında “Sistemin dışı mümkün mü; oluk oluk akan insan kanının temel malzeme olduğu bu dünyanın trafiğini hissettirebileceğimiz kimse kaldı mı acaba?” diye acı çeken bir avuç insan hâlâ var. Dünyalarına, derinliklerine nüfuz edebilseler, karakter kalmakta inat eden onları da magazin malzemesi olarak kullanacaklar şüphesiz ama yalnızca yüzeyleri seyretmelerine, yüzeylere dokunmalarına izin verilen çoğunluğun şükür ki onların derinliğine nüfuz edilecek donanımları yok...

Çok hızlı bir biçimde enformasyon bombardımanına tabi olan insanlar için artık hafızadan söz etmek imkânsızdır. Her türlü vahşete sesli ve görüntülü olarak evinin içinde, sıradan günlük hayatının ortasında maruz kalan insan her türlü trajediyi kanıksar ve insanlığın ortak hafızasına nakşedilmesi gereken, hiç unutulmaması gereken acılara duyarsızlaşır; kör, sağır ve dilsiz hale gelir. Hafızası sistemli bir şekilde etkisiz kılındığı için ortada trajediyi tanıyacak, fark edecek, anlamlandıracak kimse kalmamıştır. Fark edilmeyen bir trajedi anlatma ihtiyacı da doğurmayacaktır elbette. “Romanların, trajik kahramanların çağı bitti, bitiyor” diyenlerin kastettiği budur. Çağın trajedisi yeni dizi başlayana kadar esiri olduğumuz dizideki kahramanların trajedisidir. Çevremizde görmediğimiz evlerde oturan, görmediğimiz işyerlerinde çalışan, tanımadığımız eşyaları, arabaları, giysileri olan; ölene kadar göremeyeceğimiz hastanelerde tedavi edilen steril kahramanların trajedisi... Seyredenlerin dramı ise müessesenin ikramı.

Sistem gerçeği gizlemek için milyonlarca seçenek sunarken, *yaşanan trajediyi görebilecek; yazmaya cesaret edebilecek namuslu edebiyatçılara bütün zamanlardan daha çok ihtiyacımız var bu gün. Okuyacak okuyuculara da...* Edebiyat sorular sorar, sorular sordurur çağına ve seslendiği meçhul kitleye. Şimdi eğlence endüstrisi revaçta. Çağırdığı kitle de öyle meçhul falan değil. Gayet açık seçik nitelenebilen bir insan “Sürüsüne” sesleniyor yeni tanrılarımız. *Sadece seyreden ve bir gün gelip kendilerimin de seyredileceği hayaliyle yaşayan 30 yaş altı büyük bir kitle ...* Soru sormaları, gençlik hayalleri görmemeleri için sürekli tüketim nesnelere yazılmakta reçetelerine ve bu nesnelere alım satımı için dizginlenemez biçimde şahlanmış bir şehvetle kadın cinselliği ve çocuk masumiyeti kullanılmaktadır reklamlarda. Hedef kitleden yaratıcı gençler sektörde kullanılarak sorulabilecek her sorunun cevabı ömürleri olan pazarlama guruları tarafından draje halinde kitleye sunulmaktadır. *Sorular da cevaplar da artık Taylor bandında değil, fiber optik kablolarda üretilip tüketilmektedir.* Gerçek soruların sorulmaması için sürekli yeni ihtiyaçlar yaratılmaktadır.

Tüketmemin şehvetinden bıkip usandığımızda ne sunulacak sistemin devamlılığını sağlamak için acaba? Asıl can alıcı soru bu... Dünyayı tükettik, hayalleri tükettik...

Sistem insanı tüketti... Hayallerin tükendiği noktada sözcükler de tükenir ve lal kalırız. Uyuşturucuların etkisi altında; tüketmek istediğimiz nesnenin, hayalin adını bile söyleyemeyecek kadar lal... O zaman çark durur, dönmez olur, sistem tıkanır. Kapitalizm bitkisel hayata gireceği o günlere kadar yapabileceğimiz bir şey yok mu sahiden? *Biz durmaksızın bir şeyler satın aldıkça eskiden cetvelle ülke sınırları çizen müktedirler, şimdi mikroçiplerle hayatlara sınır çizmektedirler. Hayatlarımızın sınırı facebook, youtube, twitter vb tarafından belirleniyor ve çok geniş sınırlara sahip olduğumuz velimine kapılıyor.* Oysa oyuncaklarımızla küresel ölçüde oyun oynarken duygularımız, düşüncelerimiz her an denetlenip gözetleniyor ve geçmişte olduğundan daha dar bir alana hapsolüyoruz. Üç-beş kişilik mahalle baskısıyla daralan hayatlarımızı milyonlarca gözün denetimine sunuyor; kendi inisiyatifimizle, gönüllü olarak pornografinin sınırlarını zorluyoruz.

Özgün bilinç, özgün düşünce, kamusal bilinç, içinde eriyor, törpülüyor, yok oluyor, trajik ekran çağında... Özgün bilincin olmadığı bir dünyada yaratmaktan söz edilemez. *Yaratılması hayal edilebilecek her şey malum birileri tarafından bizim yerimize hayal edilmiş ve pazarlanmaya hazır hale getirilmiştir. Bize düşen sadece tüketmektir.* Hayaliyle ısınacağımız her şey tüketim konusudur. Karşılığında ödeme yapmak şaşırtıcı olsa da kışkırtılmış arzularımız için para ödeyerek çarkın dönmesini sağlamaktayız. Televizyon, bilgisayar, cep telefonu ekranı önündeki kimseler, pencereden dünyaya baktıklarını düşünmektedirler ama anlar. Ekrandan malum gözler potansiyel müşterilerine bakmakta ve pazar için hazır hale getirmeye çalışmaktadır kimseleri.

Sosyalleşmek için yan yana gelmeye ihtiyaç kalmamıştır. Kimseler örümcek ağına yakalanan sinekler gibi debelenirler enformasyon teknolojisinin izin verdiği sosyalleşme ağı içinde. Doğadan, doğaldan sonsuza kadar koparılmıştır kimseler... Spor bile tamamen yalnızlaştırıcı bir forma sokulup “İnsan nasıl en yalnız hale getirilir?” sorusuna cevap bulunur. Günümüzde sanal ortamda yapayalnız spor yapmamız mümkün artık. Ekranla sanal bir kimlik oluşturarak elimizde raket yerine kullanacağımız kumanda aletiyle, sanal bir rakiple tenis oynayabiliriz. Elinde kumanda aleti; salonun ortasındaki kocaman ekranın önünde oradan oraya sıçrayan, zıplayan bir insanı hayal edin ve George Orwell’i, deli diye tımarhanelere tıklanları hatırlayın.

Sistemin yarattığı donsuzların sisteme eklenmesi gerekmektedir. Donsuzların iyi birer tüketici olmaları için az çok para kazanmaları şarttır. Marjinal sektör görmezden gelinir... Kayıt dışı ekonomi şahlanır... *Çağdışı üretim araçlarıyla üretime katılan, çağdışı üretim ilişkilerinin yaşandığı; aşiret kültürünün, cemaat kültürünün egemen olduğu topluluklardan en kısa zamanda en uysal tüketiciler sürüsü üretilmelidir. Günümüzde en çok ve en hızlı üretilen şey tüketicidir zaten...* Standartlara uygun tüketici örneklerinin bir araya gelmeleri; kaynakla birbirlerine tutturulmaları için “Aidiyetlerin temsili” gibi çok cazip kavramlar dolaşıma sokular piyasada ve açlar yaşamaktan vazgeçip yaşama vaadine koşarlar soluk soluğa. Kredi kartlarıyla gelecekleri ipotek altına alınırlar.

Toklar, her an şiddet kullanmaya hazır, niçin bu kadar öfkeli olduklarının bile farkında olmayan açları birbirlerine düşürüp ulus devletlerden diledikleri büyüklükte parçalar kopararak daha yönetilebilir devletçikler oluşturacaklardır.

ENTELLER ÇARŞISI

külüstür insanlar caddesi

bir dövmeçi tanıdım
merakı terazi, iskelet
cimriliği torosların zirvesi
derin yeşil gözlü
yelken arar durur
serseriliğinin fırtınasına

gümüşçünün tezgâhtarı
avurtları aç, bakışları tok
saçlarının topuzunda
kalaylı bir yalnızlık
hayalleri: 2 GB
gelinliği kiralık

seksen santimlik adam
üzerinde çocuk giysileri
dünya rahatlığı var
evleneceği kız yok
iki simit çocuğum, poşete

çok eski binalar
arnavut kaldırım
gündüz çarşı
gece entel muhabbeti
bütün evsizler entel

Daha çok tüketmeye kolayca ikna edecekleri insan ihtiyacını bu yolla karşılayan tokların gözünde akan kanın ne önemi olabilir ki? *İnsanların iyi birer tüketici olmaları için alışveriş merkezlerinde birbirlerinin dilini, hayatın her alanını kuşatmış reklamların dilini anlamaları; türdeş kültürel değerlere sahip olmaları gerekmektedir ki ortak kültürel hassasiyetleri okşayan reklamlar hedefini bulsun. Anadil hakkı vb kutsal kavramlar bile küresel sermaye masalarında herhangi bir mezeye dönüştürülür böylece.*

Çocuklarımız aktif katılım gerektiren okuma eylemini çoktan unuttuklarından ekranları başında karton kahramanların akranı oldukları halde kendilerinin neden ekranda görünmediklerini sora sora hıçkırılmaktadırlar. Görüp göreceğimiz son trajedi kırıntılardır bunlar... Trafik farkında olmayanların trajik anlatıldığında trajediyi hissetmelerini nasıl bekleyebiliriz ki?

Belki de bize düşen ekranlarımızın başında yeni bir Samuel Beckett beklemek... mi?... Ne trajedi!..

16.06.2011

YUSUF İLE YOL

Üzerindeyiz yolun
Yusuf ve ben
geyikten örtüler çekiliyor kaldırımlara
çürük dişleri topluyor resmi adamlar
belediye hoparlöründe kızgın kerpeten sesleri
kulaklarından saklanıyor Yusuf

kulaklarını bölüşelim mi?
edep yersiz bir türkü çağıracağım sana

kaçmak geliyor içimizden
yol herkesindir
herkes kadar kaçıyoruz işte
adımlarımız
-memleketsiz bir allegro olmalıydı-
adımlarımız
emekli bir belediye bandosu
dilimde işsiz saksafoncu

Estergon Kalesi'ni çalar mısınız?

oysa Yusuf oyun havalarını sever
ve annesinin düğünlerini
bir düğün halayınız biz
odalardan geçtikçe büyüyen
sarhoşluğumuzda herkesleşen

yolumuz uzundur Yusuf
işsiz saksafoncu yorulur

yoldan kadınları seviyoruz en çok
ben ve Yusuf
aynı kadınları farklı köşelerinden gözetliyoruz
Yusuf illa memeleri diyor
ben soyulmuş topuklarına takılıyorum

“özel muamele vizite ücretine tabi değildir”
bozukluklar kaşınıyor kasıklarında

-henüz erken-
erken bir yorulmaya tutuluyoruz
oyun havaları söndürülüyor küllüklerde
kadınımız memelerini asıyor dolabına
topuklarında koyun yünü çorap

“Derebeyi Yusuff!!!”

gitmeliyiz
yolumuz bizi çağırıyor.

GÖKYÜZÜNDEN BAŞKA SINIR YOK

Mehmet GÖKYAYLA

İsmail Mert Başat, yazdıklarını düşünceleri ile harmanlayan, en az şiirleri kadar incelemeleri ile, düzyazıları ile öne çıkan ama en azından bugüne kadar fazla yazmayan bir sanat, düşün eridir. Onun yazdıklarında sosyolojiden tarihe, şiirden küreselleşmeye, kültürden moderniteye kadar pek çok farklı disiplin ve alan yer bulur kendisine. Sürekli olarak belirli bir algı eksenini öneren yazılarında ciddi bir disiplin ve ön araştırma safhası dikkat çeker. *Gökyüzünden Başka Sınır Yok*, yazar-şairin denemelerinden seçilmiş bir bütünü okur önüne çıkartmaktadır.

Deneme, yazarın, okuru dâhil ettiği bir süreç içerisinde, belirli konulardaki düşüncelerine açıklık getirmesini ve imgelemindeki soruları yanıtlamasını sağlayan türdür. İsmail Mert Başat, Edebiyat ve Barış adlı yazısında bu tekniği uygulayarak savaşın, barışın ne olduklarını temele oturarak bu kavramların edebiyattaki yerini sorgulayarak “Sözün kısası, edebiyatta barış, sevmek, üretmek ve direnmektir. Bilinir ki 'imkânsız' denilen şey, 'gerçekleştirilmesi yalnızca uzun zaman isteyen şey' demektir; sevmenin, emeğin ve direncin zorlu, ama keyifli yollarında gerçekleştirilebilen, demektir. Barış, bir ütopyadır; ütopya, gerçekleştirilebilir olan demektir. Ve edebiyat, yüzyıldan çok da sürse, hem bunun eylemcisi, hem de buna tanıklık edendir.” (s. 18) sonucuna ulaşmaktadır.

Kitapta yer alan Ortadoğu Kültürel Kozmogonisi başlıklı inceleme özellikle üzerinde durulmaya değerdir. Burada yazar, eski çağlardan günümüze, mitoslardan Filistin direnişine dek çok geniş bir alanda neredeyse yer yer arkeolojik bir kazı gerçekleştirerek Ortadoğu halklarının, inanç sistemleri ve yaşayışlarını göz önünde bulundurarak, kültürel bir çözümlemesini gerçekleştirmektedir.

Başat'a göre sanatçı, parçalardan bir toplam oluşturarak yaşananın bütününe yapıtına yansır. “Ancak bir sanatçı, tüm bunları da kapsayan, ama asıl o kenti insanların kendi içlerine uzanan derinlikleriyle, insan ilişkileriyle, çelişkileri, kavgaları ve muhabbetleriyle, bunların o kentin tarihsel, kültürel ve görsel özellikleriyle bir bütün halinde verebilir ve bunu, sanatın tüm silahlarını kullanarak, imgelemimizde yarattığı sezinletmeler ve çağrışımlarla besleyip-yoğunlaştırarak sağlar. Yani bir deveyi, körler gibi parça parça değil, bütünüyle tanımlar; üstelik yalnız fiziksel özellikleriyle değil, acıları, ürettiği sevgileri, ayak diremeleri, açmazları ile; yani tüm ruhu ile kavrar....” (s. 49-50) şeklinde belirterek edebiyatın bütüncül kavrama ve anlatma özelliğine işaret eder. Gerçekten de genelde sanatçının, özelde edebiyatçının yaptığı bütünsel kent ve toplum betimlemeleri değil midir? Memduh Şevket Esental, *Ayaşlı ile Kiracıları*'nda üç beş kişinin yaşadıklarını mı, yoksa dönemin Ankarası'nı ve toplumun ruhunu mu yansıtmıştır? Yanıt bellidir elbette.

Günümüzde, “uygarlaşmamış, kültürsüz; vahşi ve kaba; yaban, zalim; gaddar, vb.” (s. 60) anlamlarında kullanılan barbarlık ile sanatın ilişkisini ayrıntılarıyla çözümlediği makalesinde Başat; “İkinci Paylaşım (Dünya) Savaşı'ndan bugüne Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da, Soğuk Savaş

Dönemi'nin ya da 11 Eylül sonrası'nın Amerikası'nda ve Ortadoğu'da sayısız örnekler üredi, üremeye devam ediyor. Günümüzde Nazi dönemini ürperti ile anımsayanlar ve koca bir Alman halkının nasıl olup da bu vahşetin aleti ve parçası haline geldiklerini kavrayamayanlar, başkaldırı kültürü zengin o emekçi kitlelerin suskun kalışlarına ve itaat edişlerine şaşırınlar ya da öfkelenenler sanırım, faşizmin dayanıp - yayıldığı zeminin nasıl oluşturulduğunu da; faşizmin yaşanıp - bitmiş dramatik bir sapma olmayıp, kapitalizmin bünyesine içkin ve daima görevinin başında bulunduğunu da gereğince ayımsayamamaktadırlar.” (s. 86) diyerek günümüzde de söz konusu olgunun çok fazla değişiklik göstermeden var olduğuna dikkat çekmektedir.

Görüldüğü gibi Başat, yalnızca şiire ve genel olarak sanata odaklanmamıştır yazdıklarında. Öykü ve Toplumcu Gerçekçilik: Bugün başlıklı değerlendirme yazısı, bu saptamayı kanıtlayan örneklerdendir. Yazar, gerçek, kurmaca ve bunlar arasındaki bağı tanımlayarak başladığı yazısında, “biliriz ki söz, toplumsal alandaki dolaşımında güç üretir. Ve söz hem yazılı, hem de yazınsal duruma girdiğinde, doğurganlık ve ürettiği gücü çoğullandırmak olasılığını da taşır. Öyleyse yazınsal metnin, yazarının bu konudaki kendi kararından bağımsız olarak taşıdığı politiklik ve ideolojik yorumsallık, 'tarafsız sanat' söyleminin yalnız kofluğunu ve temelsizliğini değil, 'tarafsızlığın' *tarafslılığı* kendi içinde barındırdığını da gösterir.” (s. 92, 93) cümleleriyle bir metnin içerdiği söylemden dolayı tarafsız olamayacağını savlar.

Popüler kültürün egemenleştiği günümüzde sanat ve sanatçı da tüm alanlarda olduğu metalaştırmadan paylarını almıştır. Yararcılık ve 'mal'ın değeri artık ön plandadır. Durum böyle olunca gerçek sanatçının sahip olması beklenen muhalif kimlik, öncesine göre daha da fazla önem kazanmaktadır. Benzer düşüncelerden yola çıkan Başat, “Sorun, sanatçı açısından *direnen-özdeşleşen* şematiğine sığmamaktadır. Öyle olsaydı, dün kendilerini feodal beylerin ve sarayların hamiliğine terk etmiş olanlar gibi, bugün de 'bir kısım sanatçı'nın kendilerini piyasanın sıcak kucağına attıklarını söyler, geçerdik. Ama bugün, sanatın o başkaldırmacı ve öncü geleneğine yazılmış sanatçı bile kültürün, kendi doğal akış yataklarından taşırılarak, parçalar halinde ve ayrı bir bağlama aktarılması karşısında, erozyona uğramış kıraç ya da kumcul bir zeminde, boz-bulanıklıklar içinde yürümeyi denemek zorundadır.” (s. 129) demektir.

Günümüzde sanat ve edebiyat eleştirisinin nasıl olması, nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği zaman zaman gündeme gelmektedir. Şurası açıkça görünmektedir ki; günün okuru yalnızca yapıtın iyi ya da kötü olduğunu gerekçelendiren eleştirel metinleri talep etmemektedir artık. Eleştiri okurun önünde bulunan giz perdesini aralamasını sağlayan bir araç olarak kendi başına da bir sanat yapıtı olmalıdır. Başat bu konulara değindiği Eleştiri ve Estetik başlıklı yazısında görüşlerini, “Eleştirinin işi bizim ile kendisi arasında bıraktığı mesafeyi kapatmak değildir. Sanat eleştirisi o mesafeyi *bizim* nasıl kapatabileceğimizi sezinletebilmeli ve değişik görme, algılama yolları için farklı farklı açılar kurarak işaretlemelerde bulunabilmeli, donatı malzemesi sunabilmelidir. Bu tutum, yapıtın izlediği gizeme, bir eserin ancak okuruyla/izleriyle paylaşabileceği mahremine saygısızlık etmeden; aynı zamanda yapıtın taşıyabileceği çoğul anlamlandırma olanaklarını tahrip etmeden ve eleştirmenin kendi anlamlandırma çerçevesine indirgemenen o yapıtın, alımlayıcısının imgeleminde yeniden

üretilebilmesinin yolunu açık tutacaktır.” (s. 136, 137) şeklinde belirtmektedir.

Gökyüzünden Başka Sınır Yok'un ikinci bölümü, Şiir: Yaşamın Alev Hali başlığını taşımaktadır. Yazar, bu bölümde şiir çevresinde dolaşan yazılarını toplamıştır. Bölümün ilk yazısında bulunan “şiir, başka sanatlarla ve edebiyatın diğer türlerine göre iletişimini hiç tereddütsüz, şairinin ve okurunun (alımlayıcısının) imgelemleri arasında kurar. O nedenle, tüm diğer olanaklar tükendiğinde bile, anlatılamaz olanı anlatmayı başarır.” (s. 165) saptaması çok yerinde ve dikkat çekicidir. Şiirin *az sözle çok şey anlatan* bir sanat dalı olduğu hep söylenegelmiştir. İmgelerden yola çıkarak sonsuzluğa ulaşan bu anlam evreni Başat'ın belirttiği şekilde gerçekleşmekte ve genişlemektedir.

“Kuşkusuz imge, modern şiirin o içinden konuşmayı anımsatan ama onu aşan imgelemler-arası dilin temel ögesidir... Ama bu konu, bizdeki pek çok şiirde, 'ne kadar çok ve ne kadar yakası açılmadık imge, o kadar iyi ve modern şiir', diye bir yaklaşımın çengeline takılı kalmaktadır. Başka bir söyleyiş ile bu anlayışla yazılan çok sayıda şiir, imgeyi kendisinde bir bezeme olarak barındırmaktadır. Bu şiirlerde yer yer çok çarpıcı imgeler belirir; bunlar metni süsleyip, çekicileştirirler ama kendileri içinde birer anlam adacığı oluştursalar bile, şiiri kuran temel estetiğe katılmadıkları gibi, şiirin, alımlayıcısındaki anlam çoğullaştırıcılığını da kuramazlar.” (s. 233) cümlelerini barındıran Günümüz Şiirinin Sorunları yeniden yeniden okunmayı hak eden ve gerçekten de -eğer şiirimiz bir çıkmazdaysa- çıkışı gösteren düşünceleri içeren bir yazıdır.

Başat, “şiirin devinim ve akışlarını dilimleyerek birbirinden kopartıveren 'kuşaklara bölme' işinin uzağında” (s. 239) durduğunu belirttiikten sonra İkinci Yeni'nin çağdaş şiirimiz açısından en önemli sınırları ve kırılma noktası olduğunu yazarak şunları eklemektedir: “İkinci Yeni, modern şiirin bizdeki kapılarını elverdiğince açabilmek eylemliliğidir. Şiirin uzanıp gelen damarları ile de, toplumsaldaki dinamiklerin yanı sıra bireyin kendisi ile de sorgulayıcı, eleştirel mesafesini kurabilmiştir. Asıl becerisi, rafine bir politikliği şiire yedirebilmesi ve şiirin karşı-dilinin bilincine varmasıdır.” (s. 240) Dilin gündelik kullanımın kalıplarını kırarak bir üstdil konumuna yükseldiği dönemeçtir İkinci Yeni bir başka söyleyişle.

Yazdıklarımızın dışında da pek çok önemli ve tekrar tekrar okunması gereken deneme, incelemenin bulunduğu bir kitaptır *Gökyüzünden Başka Sınır Yok*. Kitaptaki yazılar, Başat'ın denemeciliğinin en az şairliği kadar önemli olduğunu ve şiirlerinin hangi düşünceler ile yoğurulduğunu kanıtlar niteliktedir. Çağdaş şiir, sorunu olan bireyin çözüm yollarına ulaşma evrelerini barındıran düşüncelerle harmanlanmış olmalıdır kanımca. İsmail Mert Başat, şiirleri ve düzyazılarıyla işte tam da burada durmaktadır.

Not: Geçen sayıda Popolitik adlı şiirini yayımladığımız şair Bünyamin Demir'in soyadını yanlış yazmışız. Şarimizden ve okurlarımızdan özür dileriz. -*Akatalpa*

HAYATI ŞİİRLEŞTİREN KİTAPLAR, 35

Ramis DARA

Ramazan Parlador'ın (1973) 2000-2010 yıllarında yazılmış 29 şiirin iki bölüm halinde sunulduğu ilk kitabı *Geleceğe Dair Anekdotlar* adını taşıyor. Genelde Doğu'yla Batı'yı, kültürel motiflerle donuk ya da kunt bir lirizmi harmanlayarak sunan dizeler söz konusu kitapta. İlk bölümün başında Yunus Emre'den, ikincide Dante'den birer dizinin alıntılanması ilginç olduğu kadar içerikle ilgili ipucu da sunuyor sanıyorum.

Anekdot, bilindiği üzere geçmişle ilişkiliyken, burada gelecekle ilişkili. Geçmişin ve geleceğin, ya da hayatla ölümün aynı bütünün iki ucu olduğu gerçeği imleniyor olmalı böylelikle.

Künye: Ramazan Parlador, *Geleceğe Dair Anekdotlar*, Yenyayın Yayınları, İstanbul, Ocak 2011, 64 s.

*

Şiirdeki kadar birden bir sözcüğün saman alevi gibi parlayıp yaygınlaştığı, sonra sönüp gittiği bir alan daha yoktur sanıyorum. Bunda sözcüklerden beklenen abartılı etkinin en çok şiirde söz konusu olması rol oynuyor doğal ki.

Bir gün genç bir arkadaşımın, içinde “daniska” geçen bir metin yazdığını gördüm ve biraz şaşırıldım. Çünkü bağlamı yoktu; nereden çıktı bu daniska, diyecek kadar. Sonra fark ettim ki meğer şiir çevrelerini minik bir “daniska” ateşi sarmış.

Bugün Polonya sınırları içinde bulunan Gdansk kentinin eski Almanca adı Danzig'den gelen “daniska”, olumsuz ve kesinlikle özel, tekil durumlarda kullanılan “en”li bir sıfattır: en iyi, en büyük, en derin, en yüksek, en yoğun gibi anlamları karşılamak üzere. Hoş karşılanmayan durumlarda, aşırılığı anlatmak üzere kullanılan “dik âlâ”ya yakın bir anlam.

Daha sonra daniska hızla bir şiir kitabı adına sıçradı: İlk kitabı 2005'te yayımlanan **Türker Özşekerli**'nin (1975) ikinci kitabı *Mutsuzluğun Daniskası* adını taşıyor.

Sözcük, kitapta, kitaba da adını veren bir şiir; ve “Aynı mutsuzluğun daniskasıyız (s. 74-75), “Aynı eksilmenin daniskasıyız” (s. 74), “hüznü daniskası” (s. 29) ifadeleriyle temsil buluyor.

Beş bölüm halinde sunulmuş 39 şiirli koca kitabı elbette tek sözcük eleştirisine indirgeyecek değilim ve şiirler de fena şiirler değil.

Nitekim şairin şiirleri *Akatalpa*'da yer alırken bir sıkıntı duyuyor değilim.

Ancak kitabın şiirleri topluca okunduğumda, meselesi olmayan ya da pek belirginleşmeyen bir şiirle; şiirin olmadığını iyi bilen, ama ne olduğu konusundaki yanıtı somutlaşmamış bir şairle karşılaştığım duygusunu yaşamaktan kendimi alamıyorum.

Günümüz şairinin ana sorunlarından biri söz konusu belki de burada: İmgeci-lirik şiirde, yaratıdan çok, yapıntı peşinde koşulması...

Künye: Türker Özşekerli, *Mutsuzluğun Daniskası*, Hayal Yayınları, Ankara, Ağustos 2010, 80 s.

KILICI KENDİNE SAPLAMASI GEREKEN DEMOKLESLER YA DA SON DÖNEM TÜRK ŞİİRİNDEKİ ARAP BAHARI GEREKSİNİMİ

Gökhan ARSLAN

Son zamanlarda yeni bir moda ortaya çıktı: genç şairlere saldırmak. Fakat bunu yaparken saldıranların etrafındaki gençleri konu dışında bırakması da bir âdete dönüştü. *Şiirden* dergisi de genç şairlerle sorunları olan dergilerin başında geliyor. *Akatalpa* dergisinin Kasım 2010 tarihli 131. sayısında yazdığım '*Şiirden*' Dergisi Ne Yapmaya Çalışıyor ya da 'Günümüz Genç Şiirinin Durumu' Üzerine İtirazlar başlıklı yazımda, genel anlamda *Şiirden* derginin ilk sayısı ile ilgili sorunlarımı dile getirmiş ve derginin genel yayın yönetmeni Metin Cengiz'in kaleme almış olduğu yazıya itirazlarda bulunmuştum. Sayın Metin Cengiz ise *Hayal* dergisinin 36. sayısında (Ocak-Şubat 2011), Atalay Saraç ile yaptığı söyleşide, benim yazıyı çarpıttığımı, alıntılardan yoksun bir tarzı tercih ettiğimi, kasıtlı davrandığımı ve tabiri caizse 'gaza geldiğimi' belirterek bundan sonra yazacağım hiçbir şeyi ciddiye almayacağımı ve beni internette kendisine küfredenler arasında dahil ettiğini vurgulamıştı. Bu nedenle Metin Cengiz bu yazdıklarımı dikkate alır mı bilmiyorum. Zaten benim de böyle bir beklentim yok. Fakat *Şiirden* dergisinin 5. sayısında yer alan 'Dergiden' isimli editör yazısında söylenenlere karşı da susma hakkımı kullanacak değilim.

Son dönem şiir ve edebiyat dergilerindeki nitelikli editöryal yazıların eksikliği sanırım herkesin ortak sıkıntısı. *Akatalpa*, *Karagöz*, *Mühür*, *Karayazı* ve *Sincan İstasyonu* gibi dergiler bu işi gayet sıkı tutarken (kuşkusuz arada adını atladıklarım da vardır), diğer dergilerin ne yazık ki bu durumdan kaynaklanan bir rahatsızlıkları yok. Amaç sadece dergi çıkarmış olmak ve ürün yayımlamaksa editör yazılarına da ihtiyaç kalmıyor doğal olarak. Benimse beklediğim derdini açıkça belli edecek, hatta gerekirse ortalığı şöyle bir sallandıracak giriş yazıları. Sanırım gerçek şiir okuyucularının ve dergi takipçilerinin de böyle bir yazı beklemeye hakkı vardır. *Şiirden* dergisinin son sayısında yer alan editör yazısı ise her ne kadar 'ortalığı karıştıracak' bir yazı havasında görünse de, yazının aslında bir sürü sorunla dolu olduğu su götürmez bir gerçek. Yazıda aslında genel anlamda bir "biz" havası egemen olsa da, yani yazılanların derginin ortak fikri olduğu savunulsa da, yazının ilk cümlesinde geçen "sanırım" sözcüğünden, yazının aslında tek bir kişi tarafından yazıldığı ve diğerleri tarafından altına imza atıldığı rahatlıkla anlaşılıyor. Fakat yazının bu "sanırım" ifadesinin geçtiği ilk tümcesi de sıkıntılı. "Bugün şiir camiasında yaşanan en büyük sorun nedir diye sorsalar, sanırım herkesin vereceği cevap genç şairlerin yaşadığı sorun diye cevaplayacaktır..." ifadesi, sınav sorularına konu olacak bir hatayla servis edilmiş. Bir yazıda yazım yanlış ve noktalama işaretlerinden kaynaklanan maddi hatalara rastlamak elbette olası; fakat söz konusu olan yazı bir editör yazısıysa, daha yazının girişinde böyle bir durumla karşılaşıyorsak ve yapılan hata maddi hatadan çok daha ötede duruyorsa, o yazının altında imzası bulunan herkesin oturup düşünmesi gerekmez mi? Yedi kişilik bir yayın kurulunda bu hatanın gözden kaçması, ister istemez

okuyucunun aklına, bu yazının yalnızca bir kişi tarafından yazıldığını ve diğer üyeler tarafından doğru dürüst okunmadan onaylandığını getiriyor. Derginin genel yayın yönetmeninin Metin Cengiz olduğunu hesaba katarsak, bu yazının da onun kaleminden çıktığını düşünmemek için hiçbir neden yok. Üstelik adı geçen giriş yazısıyla, Metin Cengiz'in derginin ilk sayısında yer alan yazısı arasındaki tematik ve söylemsel benzerliğe bakılırsa bu daha da kolay anlaşılacaktır. Fakat yine de yazının imzasız olmasını düşünerek, yazı boyunca 'Dergiden' yazısını *Şiirden*'in kaleme aldığını hesaba katacağımın bilinmesini isterim.

Cengiz, *Hayal* dergisine verdiği söyleşide benim alıntı yapmadığımdan bahsetmişti ya; üzülerek bildiririm ki bu yazıda da mecbur kalmadıkça bir alıntıya başvurmayacağım. *Şiirden* dergisi ortadadır. İsteyen alır ve derginin 80 Kuşağı, takipçileri ve genç şairler hakkındaki düşüncelerini okuma fırsatı bulur.

Aslında *Şiirden* dergisinin editör yazısında söyledikleri başlı başına ayrı bir yazıyı gerektiriyor. Yani yazıda söylenenler bir iki tespit ve tezle geçirilecek şeyler değil. Dergi keşke burada yazdıklarına bağımsız ve derinlemesine bir yazı olarak sayfalarında yer verebilseydi. Yukarıda da alıntıladığım 'hatalı' ilk tümcesinden anlaşılacağı gibi, yazının aslında tek bir amacı var; genç şairlere saldırmak. Bu saldırıyı 80 Kuşağı üzerinden gerçekleştirmek ise oldukça ilginç. 80 Kuşağı ile ilgili düşüncelerimi burada tek tek anlatacak değilim. Fakat ana hatlarıyla birkaç şeye değinmek istiyorum. 80'li yıllar en açık ifadesiyle şair ve şiir patlamasının yaşandığı yıllardır. Bu çokluk fikir anlamında bir çoğulculuğu geçerli kılsa da, nitelik anlamında aynı şeyi söylemek pek mümkün değildir. Örneğin İkinci Yeni'yi düşünelim. Bugün bu akımı göz önüne aldığımızda saydığımız isimler iki elin parmaklarını geçmiyor: Cemal Süreya, Ece Ayhan, İlhan Berk, Edip Cansever, Turgur Uyar ve Sezai Karakoç. Oysa İkinci Yeni'nin ortaya çıktığı süreçte ortalık İkinci Yeni tarzında şiir yazandan geçilmiyordu. Tekin Kıpöz'den Bozbekiroğlu'na, Âlim Atay'dan Gökâl Erturan'a ve Günal Sayın'a kadar zamanla şiirden uzaklaşanların yanında; bir de Kemal Özer, Refik Durbaş, Özdemir İnce, Tevfik Akdağ, Sıtkı Salih Gör, Egemen Berköz, Ahmet Oktay ve Hilmi Yavuz gibi kendi şiirinin akışını zamanla değiştirenler hesaba katılırsa, İkinci Yeni'nin nasıl bir alana yayıldığı rahatlık anlaşılır. Fakat İkinci Yeni zamanla fazlalıklarını doğal bir şekilde atmış ve elimizde kala kala yalnızca bu altı isim kalmıştır. Kanımca 80 Kuşağının da yapması gereken budur. Yani bütün fazlalıklarını ve döküntülerini temizlemek. 80 Kuşağının 90'ların başında verdiği başyapıt niteliğindeki kitaplar, bugün kendileri tarafından halen aşılammış olsa da, 90'ların ortalarından itibaren çöküşe geçtikleri sürecin dikkatle incelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Eğer bu süreç gerçek anlamda irdelenirse, aynı İkinci Yeni'de olduğu gibi, 80 Kuşağında da elimizde yalnızca belli başlı isimlerin kaldığı görülecektir.

'Dergiden' yazısında genç kuşağın poetik eksikliği sıklıkla vurgulanmakla beraber, gençlerin kuramsal ve eleştirel yazılardan uzak durması da yine aynı sıklıkla yineleniyor ve onların yazdıkları yazıların daha çok 'karalama' adı altında yapıldığı vurgulanıyor. 80 Kuşağına dikkatle bakıldığında, günümüzde de devam eden şiir dışı tartışmaların, şiir adına kazanıma dönüşmeyen polemiklerin ve aşağı yukarı her dergide gördüğümüz bildirimlerin; genç kuşağa onlardan miras kaldığı çok net bir şekilde görülür. Bugünkü kuşağın şiir mirasına dönüp baktığında

karşılaşacağı ilk dönemeç kendisine tarihsel anlamda en yakın olması itibarı ile 80 Kuşağıdır. Fakat 80 Kuşağı belli başlı kalemleri dışında, özellikle de bünyesinden atamadıkları nedeniyle, genç kuşak için pek de sağlıklı bir miras değildir. *Şiirden* dergisi her ne kadar genç kuşağın, 80 Kuşağının altında ezildiğini ileri sürse de, durum aslında bu kadar basit değil. Hatta ezilmesi ve yıkılması gereken bana kalırsa bizzat 80 Kuşağının kendisidir. Bunun şimdilik mümkün olmadığıysa gün gibi aşikâr. Aşikâr, çünkü 80 Kuşağı hâlâ bütün dergileri istila etmekte ve kendine alanlar yaratmaktadır. Aşikâr, çünkü 80 Kuşağı bugüne kadar kendisiyle girişilen bütün savaşlardan galip çıkmıştır. Fakat bu galibiyetin nedeni 80 Kuşağı şiirinin yıkılmaz olması değil, kuşağın karşısında örgütlü bir karşı-kuşağın bulunmamasıdır. Bu nedendir ki, Bâki Asiltürk ve Osman Çakmakçı gibi isimlerin çıkışı yalnızca bireysel birer edim olarak kalmış ve yeterli desteği görememiştir. Üstelik *Şiirden* dergisinin iddia ettiği gibi 80 Kuşağı poetik anlamda bir yeterliliğe sahip değildir. Hem poetika eksikliği, hem de poetik metin/kitap eksikliği bence bu kuşağın en büyük eksiklerindedir. Yazıda geçen ve 80 Kuşağına sonradan eklenen isimler olarak aktarılan Yücel Kayıran, Enis Akın ve Küçük İskender bile poetik metin bağlamında 80 Kuşağının çoğu şairinden kat kat ileridedirler. *Şiirden* dergisi, üzerinde durulan bu giriş yazısında, genç kuşaktan kimlerin eleştirel ve poetik metne bulaşıp bulaşmadığının dökümünü yaparken, keşke aynı dökümü 80 Kuşağı için de yapabilseydi. En azından genç kuşağın bu poetik miras karşısında nasıl ezildiğini de görmüş olurduk.

Tüm bunlar bir yana, yazının en ilgi çekici noktalarından biri, genç ve orta kuşaktan ‘en iyileri’ sıfatıyla adı anılan şairlerin büyük çoğunluğunun, aynı zamanda bir eleştiri bombardımanına tutulup yerden yere vurulması. “... Yazdıklarıyla da şiirin magazin yazıcılığına soyundukları, her türlü hesaplaşmayı ve şiir üzerine teorik yazı yerine bel altı vurma, karalama, iftira atma ve yalan dolan ile yaptıkları için daha şimdiden günümüz gençliğine oldukça kötü bir miras bırakmış durumdadır.” sözleri, *Şiirden* dergisinin 80 Kuşağından sonra gelenler için ne düşündüğünü gayet net bir şekilde özetliyor. *Türk Şiirinde Taşra* (Agora Kitaplığı, 2010) ve *Kürt Şiiri Antolojisi* (Agora Kitaplığı, 2007) gibi yapıtlara imza atmış Selim Temo’nun poetik metin yazmıyor diye eleştirilmesinin ve *Şiir Defteri*, *Varlık*, *Yasakmeyve*, *Eliz*, *Özgür Edebiyat* gibi yıllık ve dergilerde eleştirileri yayımlanan Şeref Bilsel’in yazdıklarının başka yere çekilmesinin anlamını çözmek oldukça zor. Ama asıl önemlisi buradaki ‘iyi şair’ kavramı. Yani bu sayılan isimler (Metin Kaygalak, Selim Temo, Mehmet Erte, Göçkenur Ç, Şeref Bilsel, Kemal Varol, Nilay Özer, Ömer Erdem, Bejan Matur, Erol Özyiğit, Selami Karabulut, Kadir Aydemir), *Şiirden* dergisi tarafından hem ‘iyi şair’ sınıfına sokuluyorlar hem de bel altı çalışmakla ve iftira üzerinden yürümekle itham ediliyorlar. Tabii bir de poetik düzlemde varlık gösterememekle. Bu noktada şunu sormak gerekiyor: sadece iyi şiir yazıyor olmak, iyi şair olmak için yeterli midir? Hatta mevcut duruma tersten bir soruyla yaklaşmak da mümkün: her şair poetik/kuramsal/polemik ürünler ortaya koymak zorunda mıdır?.. Keşke *Şiirden* bunların yanıtını da satır aralarına serpiştirebilseydi.

Bir dergi doğal olarak kendi dergisinde sürekli yer alan isimlere sahip çıkabilir, çıkmalıdır da. Fakat genç şairlerin en iyilerinin, daha doğrusu teorik olarak donanımlı gençlerin *Şiirden* dergisi etrafında toplandığını savunmak, abesle

ıştgal etmekten başka bir şey değildir. Eğer bu isimlerin ‘en iyi’ olduklarına bünyesinde buldukları dergiler karar verecekse, haliyle ortalıkta dolaşan yüzlerce ‘en iyi’den söz etmek gerekir. Açıkçası *Şiirden* dergisi yayın kurulunda bulunan Müesser Yeniay, Kader Sevinç ve Volkan Hacıoğlu’nun ‘iyi şair’ olup olmadıkları bir yana, derginin sürekli yazarlarından olan genç arkadaşların nasıl teorik bir donanıma sahip olduklarını merak ediyorum. Yazı boyunca teorik yazı/polemik yazmıyor diye eleştirilen isimlerin çok mu ilerisinde bu arkadaşlar? Yoksa gerçekten teorik bilgileri üst seviyede de, ortada bu bilgiyi yansıtamama sorunu mu var? Hepsinden önemlisi yazıda adı geçen bütün isimlerin teorik donanımlarına, şiir bilgilerine ve ‘iyi şair’ olup olmadıklarına kim karar veriyor? Eğer buna karar verebilen bir kurum veya kişi varsa, bu merciye nasıl başvuruluyor ve nasıl kriterler göz önüne alınıyor?

Şiirden dergisi sanki en başından beri genç şairleri takıntı haline getirmiş durumda. Üstelik bunu yayın kurulunun yarısının gençlerden oluşmasına rağmen yapıyor ve bu gençlerden hiçbiri de duruma itiraz etmiyor. Tamam, genç kuşağa karşı bir itirazınız olabilir, ama öncelikle bu itirazın temelini, yani 80 Kuşağının bıraktığı mirasa bakmak gerekiyor bence. Bugün 80 Kuşağının nerdeyse sözcüsü gibi davranan Metin Cengiz, her fırsatta gençlere yüklenmekten geri kalmıyor. Fakat bu hareketiyle hem kendi dergisini hem de kuşağını bu saldırıya ortak etmekten çekinmiyor ve çeşitli “genç şiir ödülleri”nde de boy göstermeye devam ediyor.

Ben *Şiirden* dergisinin bu tutumuna karşı, her olayda bir bildiri yazarlar gibi oturup bir bildiri yazacak değilim. Eskiden bildiri dendi mi oturup bir düşünürdüm. Artık benim için o kadar sıradan bir hale geldi ki, kaleme alınan bildirilerin takındığı ciddiyetsiz, bencil ve dayanaksız tavır ister istemez aklıma gazetelerin magazin sayfalarını getiriyor. Fakat “Dergiden” başlıklı yazıyı da sineye çekecek değilim. *Şiirden* 80 Kulağından sonra gelen şairleri ‘baba’ takıntılı olarak nitelendirse de, ben bu ‘baba’ kavramının yeri geldiğinde tanrıyı ve devleti ima edebileceği gibi, başka bir zamanda da şiirin efendilerini, iktidar hırsıyla yanıp tutuşanları da anlattığının bilincindeyim. Bu yazıyı ister bana başkasının yazdığını düşünün, ister adım o yazıda anılmıyor diye bir şeyler gevelediğimi farz edin. Sonuçta kimsenin düşüncelerine müdahale etmek gibi bir lüksüm yok. Fakat ben açıkçası 80 Kuşağından ayıklanması gereken, kuşağın bütünlüğünü bozan isimlere karşı artık bir tavır alınması gerektiğini düşünüyorum. Yıllardır hem Türkçe şiirin hem de genç şiirin üstünde Demokles’in Kılıcı gibi duruyorlar. Artık onların bu kılıcı kendine saplamalarının vaktidir. Ya da başka bir şekilde ifade etmem gerekirse, mevcut şiir ortamında Arap ülkelerindekine benzer bir devrimin yapılmasının elzem olduğu, Arap Baharı’nın Türk şiirine de uğraması gerektiği inancımı taşıyorum. Bunun da yolu tıpkı son zamanlarda siyasi mecralarda da meydana gelen boykotta yatıyor. Genç şairlere karşı takınılan tavırdan rahatsız olanların, kendilerinden rahatsız olanların başında bulunduğu dergilerde hiçbir şey yayımlamalarını ve yine genç arkadaşların editörlüklerini yaptıkları dergilerde kendilerinden rahatsız olanlara kapılarını kapatmaları gerektiğini düşünüyorum.

Ve bunun için de kendi adıma ilk adımı atıyorum.

İLKÇAĞ MİTOLOJİLERİNDEN GÜNÜMÜZE KADINA GİYDİRİLEN ROL

Mine ÖMER

Şiirin, dinin ve diğer güzel sanatların henüz birbirinden ayrılmadığı zamanlarda şiir ve şairler kutsal sayılıyorlardı. Şiir söylemek yaratıcılıktı. İlk çağlarda insanlar şairlere mitolojik özellikler yüklemişlerdi. Bunda ilk şairlerin din adamları ya da kâhinlerden oluşması da rol oynuyordu. Bu mitolojileri yazan din adamları ya da kâhinlerin efsanelerinde kadına verdikleri görev, esin kaynağı olmaktadır. “Mitolojide Zeus ile Mnemosyne'nin hepsi de bakire olan dokuz kızları ‘Esin ve sanat perileri ya da tanrıçaları’ olarak yerlerini alırlar. Kalliope lirik şiirin esin perisi, Erato ise koro halinde söylenen aşk şiirlerine esin kaynağıdır.” (1) Erkek kadından esinleniyor ve şiir yazıyor. Şiiri yazan şairlere ise yaratıcı, olağanüstü yeteneklere sahip bir kişi olarak neredeyse tanrı gözüyle bakılıyor. Daha o yıllarda kadının doğurganlık gibi önemli bir özelliği, fiziki güçsüzlüğü ile örtülmek isteniyor. Erkekle beyin olarak eşit olmasına rağmen fiziki özelliklerindeki ayrılıklar, erkeklerin dikkatinden hiç de kaçmamıştır. Çünkü kadınların kasları onlarınki kadar güçlü kuvvetli değildir. Ama doğurganlık gibi insan soyunu devam ettiren yaratıcılıkları vardır kadınların. Bu da erkeği ürkütmektedir. Dünyamızın ilk masalları olan mitolojilerde kadın, bilinçli olarak ana kimliği ile öne çıkarılmamıştır. Yalnızca güzelliği, kıskançlığı ve hırsı ile kendinden söz ettirmiştir. Bu özellikler ise her iki cinse ait özelliklerdir. Kadınlara özgü özellikler değildir. Erkeklerin kendi zevkleri için zamanla süs eşyasına dönüştürülen kadın, ilkçağ mitolojilerinde güzelliği ile erkeğin aklını başından alandır. Ana ve kadın kimlikleri ile öne çıkamayan karakterler olarak efsaneleşirler. Olağanüstü özelliklerle donatılan bu ilk masallar ise insanlığın düş gücünü tetiklemesi açısından oldukça önemlidir.

Mitolojide kadın savaş nedenidir. Efsanelerde kahramanın başını döndürecek hatta dünyayı ateşe verecek kadar güzel kadınlar kaçırılır, ülkeler savaş laneti ile kan deryasına dönüşür. Kadın, bir şekilde kendini savaşın ortasında bulur. İnsanoğlunun aşırı tutkuları, ötekinden güçlü olmak, kendi zenginliğini paylaşmama duygusu, hiç mutasyona uğramadan günümüze kadar gelebildi. Kültürel ve ekonomik olarak şimdilerde en görkemli yıllar yaşansa da savaşlar hızını kesmiyor. Yine kana bulanmış yer küreden gökyüzüne dağılıyor acı. Aslında gerçek savaş nedenleri de hiç değişmedi. Biz insanların değiştiremediğimiz, ötekinden daha güçlü olma isteği ve en zengin olma hırslarımız, savaşları günümüze kadar getirdi ve yok edemedi. Savaş, insanoğlunun şimdilerde en ilkel yanı olarak yanı başında duruyor. Hatta vicdanının içinde de diyebiliriz. Şimdiki zamanda savaş nedenleri kadınlar gösterilmese de başka yapay nedenlerle dünyamız sürekli acıya tanık. Yine mitolojiye dönecek olursak, efsanelerde kadın hem güzeldir hem de çirkin huyludur. Erkeklerin ise kadınlar uğruna yüzlerce, binlerce ölü verecek, hatta ülkeleri yok edecek kadar gözleri dönmüştür. Savaşlar yıllarca sürer. Hırs ve iktidar gücü uğruna kadınlara kendi biçtikleri rolleri de giydirerek, kas ve vücut güçlerinin korumacılığı altına alırlar.

Böylece daha ilk çağlardan kaslı vücut yapılarıyla erkek iktidarlığını kadınlara benimsetirler. İktidar ve güç tutkuları biricik amaçları olduğundan önlerindeki her engeli de yok etmeye kendilerini kurgularlar. Daha ilk çağdan öteki insanı öldürerek kendi iktidar yollarını açmaya çalışırlar. İlk günden bugüne, insanoğlunun hedefi hep en güçlü olmak, en zengin topraklara sahip olmak değil midir? Kadın ve mitoloji penceremizi açacak olursak birçok efsane ile yüz yüze

gelebiliyoruz. İlk çağ efsanelerinden birinin sayfasını araladığımızda, “İo Argos kralının kızıdır. Argos kentinde Hera Tapınağı'nda rahibedir. Zeus, İo'yu görür ve âşık olur. Hera kıskançlık krizlerine kapılır. Zeus sevgilisini, karısından korumak için onu beyaz bir inek haline dönüştürür. Karısı Hera'ya, hayvanla ilişkide bulunmadığına yemin eder. Tanrıça Hera, ineğin kendisine verilmesini şart koşar. İo'yu alıp Bin gözlü Argos'u başına bekçi olarak görevlendirir. Zeus Hermes'i göndererek Argos'u öldürtür. Ama Zeus yine de sevgilisi İo'yu kurtaramaz. Karısı Hera, bu kez de ineğe, yani İo'ya bir at sineği musallat eder. İo, deli gibi kırdan kıra koşar. İo, Toprak anası olan Gia ile Uranus oğlu Okeanos'un oğlu Argos Kralı Titan İnakhos'un kızıdır. Bu duruma göre ilk insan soyunun üçüncü kuşağıdır. İo, kırdan kıra koşarken Kafkas dağlarında bir kayaya mihlanmış olan Prometheus'u görür ve ona başından geçeneri anlatır. Geceleri rüyasında gayıpten seslerin neden yalnız kaldığını, Zeus'un ona âşık olduğunu, bu aşka karşı koymamasının kulağına tembihlendiğini, Zeus'a görünmesini, bu düşlerini bir gün babasına anlattığını, babasının ise Zeus'un düşüncesini öğrenmek için adamlar gönderdiğini, karışık cevaplar aldığını, babasına kızının evden atılmasının söylendiğini, tanrılara kurban olup bir kurbanlık gibi dünyanın dört yanını dolaşmasını aksi halde Zeus'un kendi soylarını kaldıracığını anlattılar. Sonuç olarak babası kızı İo'yu dışarı atar. İo'nun anlattıklarını dikkatle dinleyen Prometheus, İo'ya yoluna devam etmesini, Mısır'a varduktan sonra yeniden insana dönüşeceği bilgisini verir. Hatta Zeus'un oğlunu orada doğurarak Akdeniz'in güney ve doğu kıyılarına yayılan iki dallı bir kral soyunun devamının İo'ya bağlı olduğunu söyler. Daha sonra bu soyun Yunanistan'a geri döneceğini de ekler.” (2)

İo efsanesi Mısır'da farklı, Yunanistan'da farklılıklar gösterse de İo veya Isis aynı kişidir. Efsane de aynı efsanedir. Zeus'un İo'ya âşık olması, Hera'nın kıskançlığı üzerine Zeus'un sevdiği kadını ineğe dönüştürmesi, karısı Hera'ya karşı İo'yu koruyamaması ilginçtir. At sineğini İo'ya musallat eden Hera'nın işkencesi karşısında zaten ineğin bedeninde olan İo'nun cezalandırılarak, kıtalar arası dolaşması düşündürücüdür. Zeus'un karısına rağmen başka bir kadına âşık olmasının, onunla ilişkiye girmesinin normal karşılanması, bu suçun tek İo'ya yüklenmesi, cezalandırılması günümüz dünyasında da erkek ve kadına yüklenen geleneksel yargılarda, ilkçağ efsanelerinden çok da uzakta olmadığımızı görebiliyoruz.

Efsanedeki ayrıntıları irdelediğimizde, İo'ya verilen ceza, çok dikkat çekicidir. İo burada bir semboldür. Bu ceza, bütün kadınlara yönelik bir ikazdır. Aşk'ı yalnızca erkek seçer. Kadın evli bir erkeğe âşık olur ve ilişkiye girerse cezası çok büyüktür. Terazideki erkeğin ise kusurları göz ardı edilir. Mitolojiyi yazanlar erkeklerdir. Kendi egolarını güçlü kılacak imgeleri kullanmaları, soylarının ölümsüz olduğunu imlemeleri, doğurgan kadınlardan korktukları için bu masallarda hayal güçleri ile kendi kendilerini taçlandıkları bir gerçektir. Kadın, doğurduğu çocukların doğada yaşayabilme savaşında hep onların yanındadır. Erkekler ise sevgi toplumu yaratmanın derdinde değildir. Sürekli savaş tekniklerini geliştirmenin derdindedir... İo efsanesini yeniden okuyacak olursak, günümüze kadar gelen ve çok da değişmeyen dünya kültür mirasının, mitoloji dediğimiz masallarla daha o yıllardan kadınlara tabu olarak dayatıldığını görüyoruz. İo'ya at sineğinin musallat olması bu sinekten kurtulmak için denizler ve kıtalar aşan İo'nun, geçtiği yerlere adını vermesi de aslında bir ödül değildir. İlk çağ efsaneleri, acı çeken, zulme uğrayan bir kadını, geçtiği denizlere adını vererek ödüllendiriyor gibi görünse de kadın özgürlüğüne konulmuş bir gücün yasağını imler. Dışlanma ve büyük acıların travması, efsanelerle ülkelere iletiliyor. Efsaneler kadın özgürlüğünün kısıtlı olduğunu tembihler. İon denizi, Bosporos inek geçidi diye adlandırılan İstanbul boğazı İo'nun at sineğinin zulmuyla

YAĞMUR UYKUSU'NDAN

8.
Kime dönsem yüzü aslına hançer eğriliği
kimi ansam uzak düş içine...

Karanlığın elleriyle kapatıyor ağzını
kâbusla çözülen uykunun dili bile
bu el pençe divan duran devrim benim değil
benim değil kalbini hırsıyla değiştiren bu yığın
bu "han-ı yağma"
dikenlerinin gerisine çekilen gülün korkaklığı
yarın çoktan çalınmış, unut beni ve dünleri.

Esmeyecek bundan böyle bizden yana rüzgâr
hiç anlamayacağız ne zaman dibe çöktü kadırğa.

9.
Daha da açmaz kapıyı kilitte kırılan anahtar
çıkamaz zırhına sıçrayan kan ve pas

Bir masumun kanını daha dökmektir her şüphe
çölde duasız ve serapsız kalmaktır yas

Asıl susuzluk ruhta, Allah bile تنها bulur kendini
ayaklandıkça çoğaltıp yüreğini büyür kıyas

Orada herkes bir su damlasına tapar gizlice
uzak ışıklar bir çığlığın yankısıdır ah ufuk ki Kinyas

Çok yurt dolandım, gördüm yerin yedi kat dibini
ya gel beni al buradan ya da bırak patlasın avaz!

geçtiği yerlerin izidir. Birçok yeri dolaştıktan sonra Mısır'a gelir. Yeniden insan kimliğini kazanır ve baş tanrı Zeus'tan olma oğlu Epaphos'u doğurur. İo Mısır'da tanrıça olur ve İsis adını alır. Zeus'un soyunu devam ettirecek çocuğu dünyaya getirir ama Mısır'a gelene kadar çektiği acı, her yerden kovulması, istenmeyen kişi olması 2011 yılını yaşayan dünyamıza hiç de yabancı gelmiyor aslında... Sevdiği erkekle kaçarak evlendiği için aileleri tarafından öldürülen kızların dramlarını belki artık efsanelerde okumuyoruz ama gelişen teknoloji bize bu dramları televizyon ekranlarından izlettiriyor.

İlk çağa dönerek efsane ve tarih bilgilerini de karşılaştıralım istiyorum. Elbette yine İo efsanesinden yola çıkarak... İlk çağ tarihçisi Heradot, Persler ile Yunanlılar, yani Asya ve Avrupa arasındaki savaşa, hep kız kaçırma olaylarının sebep olduğunu, bunun İo'nun kaçırılmasıyla başladığını yazar. Argos kralı İnakkos'un kızı İo, deniz kıyısında oynarken, Finikeli gemiciler tarafından kaçırılıp Mısır'a götürülür. Bu da İo'nun efsane olmayan yaşantısının daha gerçekçi, tarihi anlatımıdır. Buna misilleme olarak da Yunanlılar Finike'de TYR kralı Agenor'un (İo'nun torunudur) kızı Eurepe'yi kaçırlar. Bununla da kalmazlar Argonaot seferini düzenleyip kolikideli Media'ya kaçırlar. Bunun karşılığında da Paris'in Hellene'yi kaçırması ve onun sonucunda Asya ile Avrupa'yı ilk büyük çatışmada

KORKU IRKLARI

damlayan musluğum
harlandı ateşin kuru
üsürgelebilir tüm lohusalar

yol iyesi yolu düzlemiş
ancak titremekte yoloğlu
Arsan Dolay'ın karanlığa çizdiği cılgada
uçunur her yaprağın hışırtısıyla

koşumlu hayvandım agosumdan çıktım
nutkumu aldı zehirli sürüngen
akbaba der: uzun boynumu gizleyeyim üzerinde uçuşurken

suyuma asit kattım
buharına kuyulardan eriyik tinler deriliyor
Adalet Tanrıçası apoletle gözü bağlı çiftleşiyor

yerin kulağı demiş ki uzun kulağa
geceleri aslında yasemin çiçeği
gündüz solgun gezinen hayaletler
taşınır Nil'in bulanık sularıyla

tik tak tik tak
korunağına çekildi zorba
yüzüne düşecek ucube karaltım daha uykuna dalmadan
yüreğin ansızın çığlığımla fırlayacak
tik tak tik tak
dön de aynada boğazına bak

karşı karşıya getiren Troya savaşıdır. Herodot bu yorumu Pers bilginlerinden aldığını söyler. Bu efsanelerle tarih yazılır. Fakat çelişki sürer. Mısır'dan söz ederken bir boğa biçiminde tapınılan Apis tanrının adı Yunanca Epaphos'tur der. Böylece İo'nun da, oğlu Epaphos'un da Mısırlı Tanrıların Yunan karşılıkları olduğunu kabul eder.

Mitolojileri eğer kadınlar yazsaydı sevgi ve barış içinde yaşam öncelikli olurdu diyebilir miyiz? Bir olasılık gibi gözükse de sanmıyorum. Çünkü erkeği de yetiştiren ana olduğuna göre önemli olan insan olabilmeyi önemsemek. Hem gerçek tarih hem de efsanelere konu olan ilk insan soyunun 3. kuşağı İo'dan beridir kadınların çok da farklı şeyler yaşamadıklarıdır. Yine de kadınlar, her şeye rağmen kendilerini süs eşyası olmaktan kurtarıp, zeki yanlarıyla da yaşamı kucaklamayı başarabildiler. Günümüzde kadınlar yalnızca esin ve süs eşyası görünümünde değil, yaşam mücadelesinde erkeklerle omuz omuza her meslekte yaşamın içindedirler. Ama yine de efsanelerdeki kadınlar kadar güzel olabilmek düşü kuran kadın sayısı da oldukça fazladır. Estetik cerrahlar her gün iş başında. Yaşasın güzellik ve yaşasın akıllı olmak. Kadın veya erkek. Güzel veya çirkin... Önemli olan insan olabilmek...

(1) *Mitolojide Doğu Karadeniz*: Yazan, İlyas Karagöz

(2) *Mitolojiler Sözlüğü*: Dost Kitabevi Yayınları 1. Baskı-
Ankara

RÜYA ÂLEMİ

hayatın yarısı uyku, uykunun yarısı ırmak, ırmağın yarısı hayat
nerden baksan hayata akan uyku yarına yarım kalma korkusu
bakışlarımız ki her on yıl öncekinden biraz daha bayat
kim bilir sırf bu yüzden çürüyordur mataramızdaki su!
kim bilir sırf bu yüzden aynı ırmakta iki kere yıkanılmaz!

KADMOS

Gök yine hep o gök mü? yoksa değişmiş mi?

ışık ne oyunlar etti, hem hâlden geçtik hem hâl olduk bahçede
sardunyalardan gördü, ne dedi, neyleti, viran sabrımıza baka baka
ıssız çöllere bulanmış bir serap mıydı ömrümüz
yılanmış bir şarap mıydı yoksa kurbağalara sunduğumuz
ki tüm sıfatları bir çırpıda geçtimdi
ben çağrılmamaktan sabık sözcük bekçisi, bahçenindim
bahçe benim içimdi

DIONYSOS

Ne duruyorsunuz? başınıza gelecek olan gelecektir.

(Dionysos görünmez olur.)

görünmez olur akşamın güzelliği, görünmez olur kuzgun ateş
leş gibi yollara sürülür atları sessizliğin,
okur gibi yapıp yazısını o akşama eş
kimsenin bilmediği bir kimsesizliğin,
daha çok gidilecektir, daha çok arpamız var heybemizde
atları uyandır Olric, varılmaz bir güzelliğe nal sallayalım
ya da çaresizliğimizden ağıtlar biçip kendimizi kandıralım
biz daha çok buralı kalalım Olric, biz daha çok öteki
insan bu kadar yaştan sonra neden kendini çekmez ki

ah ki rüya ilmini öğretmemişler sana
sonra parklarda Çalığışu olup roman emzirmişsin
süt dudakları kurumuş çocukların ezberini bozmuşsun bir de
derinlik hesaplarından başını kaldıramayan bir toplumun şefkatine
biteviye bir yalnızlık emanet etmişsin hem de;
seni kıskandıktan sonra pamuklara sarıp saklamalı!
seni kör kuyularda cep telefonsuz bırakmalı!
ki aklın başına gelene kadar o argoda sürt!

Hüseyin Peker

seni dürttü.

 Geri Dürt

Mustafa Burak SEZER

DEVrilmek

bu sabah çaydanlığı, çaydanlığı bu sabah, devrildi
yağmur bir yerlere acayıp, işler kötü gidiyordu, yağacaktı
herkes kötü diyordu her şey kötüye gidiyordu
bir yerlerde insanlar toplanıp
klostrofobik hissedip
kendini asacaktı

arsaların orda bebelere balon, adamın, satanın işleri kötüye gidiyordu
arsada oynayan babaların çocuklarının maaşları ödenmiyordu
arsada oynayan anaların çocukları bir ay pilav pişirmeyecekti
çayı dökünce halı kirlendi, bu kir bu halıdan
bu halıdan bu kir çıkmayacaktı, çıktım her şey çıkmamak için
direniyordu.

sokakta aşkı ararken akşam oluyordu
göbekli adamlar dekolteli kadınlara hasta ölüyordu
partiler partiye herkesi bekliyordu, yağmur birazdan fişkırtırsa
allah'a ağlayacaktı mistikleşip insanlar
çünkü her şey kötüye, herkes kötü diyordu her şeye
kaldırımlar ezik ve yamuktu, ağaç desen hiç yoktu, bu göğün
rengini kim değiştirip duruyordu; çıktım, ağaçlar devrilemiyordu
hiç yoktu.

bu sabah çaydanlık, üzerimde devrilince bir sakarlık vardı, devrilmek
zincirleme bir hasardı, kötü bir şeydi, bazılarına göre iyi bir şey,
devrile devrile ölmek kötü bir şey, devrilerek iz bırakmak kötü, devrilirken her şeyi devirmek kötüydü, herkes boktan
diyordu bu yüzden
çıktım bir şeyler yoksa kötü üzerime devrilecekti.

Seda ERİŞ

KOLHOZ

Savrukça patlayan hücrelerimden artakalan ne varsa
Bir şeylerin bütün boyutlarıyla yaşandığı o büyük boyutsuzluk bile
Yatıştırırdım seni yine de yinelenmez o sonsuz döngü kısır yurdunda

*Açık uyarıcı verin olmadı kolhoz direnci de yenemez beni
İnemem boynundan aşağı yoksa bir dikişte bitirebilirim seni*

Koyu sükût lekeleri bunlar dalgın yüzdüm kıyılarında
Kıyılarımda uzun kulaçlarıyla ellerin vardı yüz sürdüm kerevetine
Oturdum ve ağladım; sezdim ve ağladım kaskatı dolarken soğuşun ayrıca tenine

Kör kırsalında kırkayak yutmuş gibi mendil satan çocuklar
Bakışlarını da satmaya çalışırlar senden habersiz uzaktan yolcusu olmadım hiç
Hayatım cenin parçalarının ayıklandığı düzlemden bir kesitti yalnızca.

*Sen daimon uykusu gözlerinle bak bana yorgun düşen bedenini yasla
Kenar mahallelerde tüysüz büyüyen oğlanların faça izlerinde saklı yan çizmelerim*

Dönüşlerimiz uygar yarattığı bedenlerin yalnız kalmalar mı dedin soğudu sahne
Karaçamlardan salalı kendimizi devşirme adlar edindik algısız dikenlere batırdık yangısını
Yüreklerimizin.

Sarya HELEN

SENARYODA YER VAR MI ŞURAYA İLİŞEBİLİRİM

Ah Muhsin
Ayakkabılarım Ermeni gazeteciye liman
Kapının önünde gazete kâğıdı arkasında turnusol
İdeolojimiz tutmadı dibine
Latin kanı taşıyorum lakin Fransız değilim
Aklım başıma şapka

Bu aşktan artı diğer çıkar mı
Hadi akşam iddaa oynayalım

Pavlov'a söyle
Köpeğini üzerime salıp durmasını
Bi cinnetlik canım

Zaten 'Freud diye bir şey yoktur'
Memelerime yaprak doğuştan

Bu aşk yüzüme yakıştı mı
Vicdanım ret diyor solum kırmızı
Hiç simetrik olmadım
İllegal taşlarım var dördüncüye çocuk lazım

İlk cinayetimi işledim sonunda
Sera fahişelerini çağır kutlayalım
Fail benim failatün kim

Ah Muhsin
Şiirinden çaldım bu gece biraz eksik kaldın

Mayıs 2011

İlayda VURDUM

DÜŞÜNCE

Işıklı bir neon olurum ellerinde,
Platon beni savunmaz.

Tüm güzel kadınlar bunu konuşur,
Renksiz bir sesle.

Eksilirim.
Aldırmaz.

Yoksunluk mu elindeki?
Bu posta kutusu sıcaklığı tenin mi?
Eksildiğim..

Bir kalp çatlasa toprakta
Ve asfalt olsa nefesim
Durmaz.

Bir şairin pisliğine bulaşır da elindeki dizleyle,
Bana yine bakmaz.

Geceler diyordum;
-Sefilce, sadece uyumak için kullandığın.. diyerek kesiyordu
beni Platon.
Ölmüyordum.

O suç aletini saklamaz.

Arkamdan gelen gölge,
Bıçaklamazsa beni sırtımdan;
Alınırım.

Platon bunu anlamaz...

Alanya, 24.03.2011

Özge KOCATÜRK

EĞRETİ DAMAT PİYASASI

Aşk filmleri bilim kurguya eş
Alüminyum folyoda ısınıyor şövalyeler
Eğreti damat piyasası dorukta
Düşerken onur borsası
En kârlı yatırım aracı aşk.

Yatakta gerçek, hayata gölge adamların
Kayışlı karanlık koşusuymu
Yollandıkça yüzüme yapışan aylaklık
Tomar ödünler intikamı

K / ederi kadardır özgürlükler
Yularda kaybeden aşkta kazanır.

Özgün ERGEN

BOZUK

Tez çürüdüm

Çatladı artık aklınızın yumurtası, civciv öldü
Beşi bir yerde takındım zincirlerimi; başım bağlandı ilmik
tutmayan iple
El değmemişiydim demirin; sabaha paslandım

-Gelinlik de kefen de maskeniz sizin; karaları örtmeye

Uzun timsah başlarıyla saldırdı erkekler, genç kızlığıma
Gözyaşımı etime katık yapıp yedi büyük büyük ağabeylerim

ORDAN BURDAN AMA EN ÇOK ŞAİRDEN VE ŞİİRDEN

Gültekin EMRE

Yıllıklar yıldırır da erken ölümler yıldırım çarpmasına uğratmaz mı okuru, şairi, yazarı? Tartışmalara bir pencere de ben açmak istemiyorum burada, onun için yıllıkçılar ve yıllıklar dursunlar durdukları yerlerinde. Sönmeyecek dizelerin şairi Hulki Aktunç'un aramızdan erkenden ayrılmasının yarattığı sarsıntıyı atlatıp sağduyulu düşünmeye başlayınca kaleme sarılayım istedim onun o ipek kadar ince yüzünün ve yüreğinin portresini yazmaya. Bende ki ve ondaki ortak bir duygu selinden öte yaşamın gerçeği "göç yolları". Ben bir göçmen, o bir ezeli kendine, sözcüklere, dile sürgün. Çünkü o da "bir ruh bir dil, bir resim göçmeni"dir kendine. Dilsiz olur mu şair, hele hele sözcüklersiz nasıl hayat bulur, ete kemiğe bürünür yazdıkları? Sözcüklere sığınarak yaşarken de yazının gövdesini dokumaktır yazmak. Yazmak, yaşamdan algılananları farklı süzgeçlerden, gözlemlerden, geçmişin dehşet dehlizlerinden, günün tozunu toprağından... ayıklayıp farklı giysiler biçmek değilse başka nedir ki? Şairler eskiden de şimdilerde de hep terzi / makas / dikiş iğnesi / iplik / teyel... olmuşlardır imgelerine, dizelerine, şiirlerine. *Fırac* da ortadadır, *Sönmemiş Dizeler* de onun için. Azınlıklarla çok dilli, çok kültürlü, çok renkli, çok uluslu... bir mahallede büyüyen bir şairin yazdıklarının dünyası da çok değişik olacağı gibi unutulmaz betimlemeler, gözlemler, anılarla da sarmaş dolaştır elbette Hulki Aktunç da olduğu gibi. Dilin altından girip üstünden çıkmadığı onca tanıklıkla kotarılan *Büyük Argo Sözlüğü*. Bu dünyadakilere yazdıklarıyla yerlerini gösterirken Hulki Aktunç, öte dünyada hangi sözcüklerin peşindedir kim bilir ve kimlere haddini bildiriyordu daltalara sıkıştırıp. Onun yettiği mahallenin "tek çıkmazını" nereden bilebiliriz şimdi. Ya konunun komşunun, esnafın beslediği sokak kedilerinin adlarını, soylarını soplarnı? "Pus sis is, kara" günlerin içinden ışıdayacak şiirler var *Bir Şeyin Varoluşu*'nda usun taklalar atıp durduğu. Yüzü, ipek sessizliğinde. Çağlayanını bastırarak çığlıklar toplamı gecesi gündüzü, resimleri. Daha kimse bilmiyor *Opus 2010*'u. Ama yakında bilinecek bir sende, bir benden oluşan bu ortak şiir kitabı.

*

Yıldırılmayacak bir çalışma *Yıllıklar Yıllığı*. Fuat Çiftçi, geçen yıl başlattığı bu göz nuruyla, alın teriyle, sabırla, büyük bir titizlikle... hazırlayıp önümüze koyduğu bu yüceltilmesi gereken çalışmasında farklı bir şey yapıyor: Geçmiş yıllıklardaki şiirleri ince eleyip sık dokuyarak yeniden dolaşıma sokuyor. İyisiyle kötüsüyle bir yılın ürünlerinden birer seçmeyi içeren yıllıkların nitelikleri hem kadın şairler tarafından, hem de yıllıkçıların benmerkezci uslanmaz tutumlarından yılanlarca daha fazla eleştiri yağmuruna tutuldular bu yıl. Haklı ya da haksız nedenleri bir çırpıda sayıp dökmek hiç de kolay değil. Bu tür tartışmalardan uzak, geçmişini günümüze taşımaya amaçlıyor Fuat Çiftçi *Yıllıklar Yıllığı*'nda. "Sunuş" a on sekiz yılın ve onca yılın depoladığı şiirin yüzü, hali, doğası, dünyası, ruh hali... ince bir hüznle, abartısız, yansız sığdırılmış gözlerimizi iyice açalım diye. Onca güzel şiiri ve şairi unutmayalım diye. "Sunuş" taki şu değerlendirmeleri herkesle paylaşmanın doğru olacağını düşünüyorum: "Hiçbir kendiliğindenliğin veya hiçbir olmuş bitmiş mevcudiyetin tuzağına düşmeksiniz, kendini arayan ve betimleyen şiir yıllıklarından (1993-2011 yılları arasında çıkan şiir yıllıkları söz konusu) seçmeler kitabıdır *Yıllıklar Yıllığı*; şiirimizin son on sekiz yılındaki şiir eğilimlerinin bir dökümüdür." Başka nedir *Yıllıklar Yıllığı*? "Şairleri basitçe protokole kaydetmek değil"dir bu taptaze *Yıllıklar Yıllığı*. Ya? "boş zaman kültürüyle, bir pazar günü toplumuyla, geçici olan kulüp toplumuyla uğraşanların toplandığı mekân" da olamaz. Başka ne değil peki bu ciddi "şiir dökümü"? "Şiir sorunlarının yatak odalarına girdiği, yatak odalarının da şairin dikiz aynasına yansıdığı bir şiir ortamında, 'biz bize benzeriz' mantığı" da yansıtmıyordur elbette. Çeşitli şiir ve kuşak

eğilimlerinin, deneysel şiirin yol açıcılığında... unutulup gitmeye yüz tutmuş şiirlerin yeniden su yüzüne çıkarılması, anımsatılması için hazırlanan bu *Yıllıklar Yıllığı* yılları ortadan kaldırıp şiiri ve şairi güncelleştiriyor. Bu az şey midir? Şiir tarihimize unutulmaması gereken dip notlarıdır çoktan kitabını, yolunu bulmuş şiirlerin derli toplu toplamı. Yenilik avcılığı, savcılığı yapanların yüreklerini hoplatmasa da Fuat Çiftçi, unutulup gitmeye gönül razı olmayanlarca övülecektir beklentisi içindeyim doğrusu. Bu cins yıllık yeni bir birikimin, şiiri yeniden gündeme taşımının, şairin ve şiirin yıllara nasıl dayandığının, yıpranmadığının, eskimedığının de ustaca kanıtlanması değil mi?

*

Aslında yıldırın yıllıklardan hiç söz etmeyecektim. *Yıllıklar Yıllığı* alan, hacim, mekân, düşünce, amaç farkı gözetilerek hazırlandığı için üstünde durma gereği duydum. Hep izlediğim, ruhandan ve dünyasından ödün vermeden yıllıklarıyla (2005'ten beri) yol almayı sürdüren Hakan Arslanbenzer'in *Türk Şiiri 2010*'un üstünde durmamanın doğru olmayacağını düşündüğüm için ince eleyip sık dokuyarak okudum. Farklı, öteki yıllıklara benzememekle bu farkı hak ediyor zaten, çünkü "*Ara Kuşak, 180 Kuşak, Yeni Hece Şiiri, Neo-Epik Şiir, Yeni Biçimci Şiir, Underground, Direniş Şiirleri, Doğa ve Memleket Şiirleri, Güncel Konular, Bireyseller, Mısralar*" kapsadığı alanlarla özgünlüğü elinden bırakmıyor. Hepsini de Hakan Arslanbenzer'in süzgecinden geçtiği için tek seçiciliğinden dolayı tek sesli gibi algılanabilir belki. Bu şu demek: Günümüzde yazılan Türk şiiri yelpazesi içinde yer alan her şair mercekte altındadır ve onların her yazdığı mutlaka ince elenip sık dokunarak okunmaktadır. Bir yılın şiirine topluca, yer yer içinden, yer yer kuşbakışı -daha çok öbeklendirerek- şairlerin gelişmelerini yakından izleyerek... oluşturuluyor yıllığa girecek şiirler. Şairi ve şiiri hakkında bir şeyler söylenebilecek şiirler seçiliyor. Yer yer alaysamalı bir dil kullansa da Hakan Arslanbenzer, doğru saptamalar yapıyor, değerlendirmeleri havada kalmıyor. Şairlerin nereden nereye savrulduğunu da gösteriyor seçilen şiirler. Yükselişlerin, turmanışların, inişlerin - çıkışların ustaca gözden geçirildiğini de görüyoruz *Türk Şiiri 2010*'da. Bir şair, şiir iz sürücüsüdür şair Hakan Arslanbenzer. Dünya görüşünü yansıtmaktan çekinmeyen, tarafsız, bağımsız kalmaya çalışan, eleştirileriyle farklı bir tutum izleyen, özgün "tasnifi"yle de dikkat edilmesi gereken bir yıllık *Türk Şiiri 2010*. İnternet, şiir / edebiyat dergileri, şiir kitabı yayıncılığı... konularıyla birlikte her bölüm ve her şair için yazılanların altında nasıl bir şiir birikiminin olduğu da gözler önüne seriliyor burada. Ayrıca yıllıkta yer alamayan pek çok şair ve şiirinden seçilen dizeler de farklı bir döküm oluşturuyor. Murathan Mungan'ın şu dizesi dilime dolandı okuduğum anda: "kara tren, tek başına bir dize".

*

Şiir gündemimiz her zaman yoğundur şu bizi yasa boğan erken ölümler de olmasa. Şair Ahmet Uysal'ı da kaybettik haberi, bir başka acı oldu benim için Ayvalık'ta. Kaz Dağları'nın mitolojisine, doğasına, ruhuna, güzelliklerine... aşkla bağlıydı ve barışın, sevginin, insanlığın, kardeşliğin... öne çıktığı dizelerini bize bırakıp gitti Ahmet Uysal da öte dünyada yeni Kaz Dağları bulmaya. Onun şiirinden hiç eksilmedi Zeus, Nymphalar, rembetiko havası, "Cunda kokulu rüzgâr", "Boşnak türküleri," "Gülün değdiği sokakta"ki Cunda evleri. Altınoluk'ta kendine sıcak bir yuva kurmuştu denize, maviye, zeytin ağaçlarına, imgelere... gönlünü dayayıp. Ayvalık'ın doğasını da ağırlamayı hiç ihmal etmedi dizelerinde. Güzellik bulduğu her yer şiirlerinde selamlamayı dizelerinin dilinden hiç düşürmedi.

*

"Kanıdır, bilirim, şairin kanı / kocaman bir aşk lekisi yıkanmış eski evlerde // Kanıdır şairin, gecenin her yerinden / Sevişmeye gireriz korkunç ve bıçak gibi / açılıp yataklara amansız güllerimizle // Yüzüdür şairin kanarsa yalnızlıktan / Bir yüz ki upuzun kadsız günler gibi / Ve nasıl bir acıdır ki, acıyla anlatılmaz" (Edip Cansever, *Şairin Kanı*)

KARBON

biz ki sahne alamayandık
gözlerimizi gören gözlerimiz hani
toz gibi sabırsızdık
nefret boynumuzda bir fular şimdi
ey kendi derinliğini ölçmekten korkanlar
gördüm sandınız
naylonlar aslında önyargılarınızdı
belki de yaşama katlanma sanatı
ey poşet kafalar
kaç posterlik umuttur geleceğiniz
modernitenin taş devrindeyiz
kimbilir hangi kaptı unuttunuz
medeniyetin takma dişlerini

ömrümüz delik poşet
rüzgârın geometrisinde
hiçbir nokta aynı değil ötekiyle
aynı harflerden kaç farklı kelime
yapılır sanki kaç benzersiz
yaşam aynı hatıralardan.
herkes kendi sahnesinde figüran

o ki güneş çıkarması kalabalığımızdır bizim
umut ve hüznün arasındaki en uzun çizgide
geleceğin son biçimindeyiz
kini bir mülk gibi taşıyanların tekelinde

o ki güneşe ayak direyenlerin sonuncusu
sımira en yakın duranın çoğulu
iktidarın ereksiyonu
çöpe atılmış harflerin cümlesiyiz
ölümlerle mi kalaylanır aydınlığımız
her yanan resmin negatifiyiz

eksik rüyalar bilmeceinde
hep başka bir hayatı uyuruz
hep bir başkasının ölüsüyüz
kiralık gömütlerde

Temmuz 2008

NİHİL

Işığı için Nihan'a

artık şehirlerden de mevsimlerden de korkulur
göz der ki: kalplerimiz de bir yerde gamzedir!
biçare haziranın ne söylediğini duymaz eylül
bıldır da der ki: eskime yalanı bir ekimdir temmuz
aşk ve çocuk yanımız hariç kalanımız zaten ur

ha İstanbul ha Zagreb her şehir bir yerde nihilizm
dil de göz de susar: insanın can yanı serçe parmağıdır
ama saç telinde başlar müzik bilgisi ve gitarın ağlayışı!
ilçe ilçe, köy köy uzağın puslu yakını bak her şehrimiz--
âh size ne desem, ellerime rağmen yüzümü ağlattınız!

er ya da erdişi herkes içindeki gül ya da kandır
Gülten Akın'dan Furûğ'a Behrengi'den İlhan Berk'e
şair de şiir de çift cinsiyetlidir, ağza ölümü el alıştırır
bana şiir deme! her şair içindeki kadını öldürür!
er ya da er geç ten susunca herkes bir yerde ölüdür

artık şiirlerden de şairlerden de korkulur kalbim--
yaradılış ve varoluş, sahiden bitecek mi ben ölünce!
içim der ki: ömrümü gün değil ay diye saydım işte bir hiçim
yüzümün üçte ikisi bıçakağzı Kars kalını kan Vukovar
ağlamak aşk değilse, ağlamak isterim çırılçplak bir Türkçeyle! /

Ayhan Emir YOLCU

USANÇ

nasıl büyürse akşam; ağır ve kendinden emin:
kahır; ben neden bu pencerelere güneşle düştüm,
kahır: neden, hep yaralıydı kuşları kalbimin?

zaman'ın ve eşya'nın âh'ını alarak, güm:
yüzyıllardır son salisesini sayan bir bomba gibi
sürekli, infilak tehdidiyle kaplıdır göğsüm

tedirgin, betonarme kentlere sürerek o mendil'i
yeni denizler keşfederek, yeni yalnızlıklar
-lâ, öreriz: herkesin yüz çevirdiği o tenha dil'i...

şimdi odalarda, eşya'dan bile gizlenen ıssızlıklar
aralar koca bir devrilmişliğin tarihini. yıkılmış bir ağaç
nasıl kalkarsa öyle: daima bir boşluğa döner çıkırıklar.

kahır: bir âh için örülüp, bir kuyuya bırakılmış saç
bulur beni, yalnız rüzgârın bildiği çöllerden
ve bir saat gibi, aralıksız işler kendini usanç:

kahır: o siyah çarşafa dağılmış elmaslar ve ben...

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara (Mollagürani Mah. Teker Sok. No: 8, Osmangazi-BURSA. <i>Gönderilerin bu adrese değil, aşağıdaki PK adresine yapılması önemle rica olunur.</i>)	Katkı Payı	: 25 TL.
Yayın Danışmanları	: İhsan Üren, Gültekin Emre, Serdar Ünver, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki	: Ramis Dara adına açılmış 6025702 numaralı hesap.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)	Banka hesabı	: Ramis Dara adına Finansbank Fomara Şubesindeki 21329696 numaralı hesap.
Yazışma Adresi	: Ramis Dara PK 68 16361 Ulucami – BURSA	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalızâde Cad. 7/27 Setbaşı – BURSA
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* (www.akatalpa.com), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler, İhsan Üren'in ve başka bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.

